Toimetus ja talitus:
Tallinn Pikk 2
Toimetuse ja talituse kodune telefonikeskjaam 428-33
Tarvitamata käsikirju ei säilitata
Toimetuse postkast 433
Toimetuse kõnetunnid k. 13—14

EESTI SÕNA

Üksiknumbri hind 10 penni
Ilmub kuus korda nädalas
Tellimushind kuus kodumaale rmk 2.50; välismaale rmk 3.40
Aadressi muutmine 20 penni
Tellimist võtavad vastu kõik postkontorid ja postlagentuurid
Talitus avatud k. 8—16

Nr. 19 — (III aastakäik) Teisipäeval, 26. jaanuaril 1943 Tänast lehte 4 lk.

Seesama sõda...

Kõige paremail ja vapramailgi on vahel omad nõrkushetked. Eks seda või siis vahel tekkida ka meie, tavaliste kodanike, keskel, sõja ja raskuste keerises. Tekib nii palju vastamata küsimusi üksteise kõrvale, küsimärkide rida, mis teeb ilme murelikuks.

Kas pole selleks siis põhjusi?

Muidugi on. Liiga paljugi on põhjusi, küll kodutoas ja võõras talus, küll riidega ja leivaga, küll sabasseismisel ja rongissõitmisel. Igal pool on palju raskem kui harilikel aegadel, kõigeks kulub aegaviitvaid tunde, ärevust ja pahandust on sageli palju.

Sest kõigis eluavaldusis paneb oma mõju maksma ainus suur tegur — sõda.

Mõnda aastat on see sõda juba kestnud ja eriti meie rahvas on pidanud kannatama väga valusaid vintsutusi. Nii on mõnigi meel juba läinud hellaks ja saadab taeva poole soove, et see kole sõda ometi kord lõpeks.

Aga alles napi poolteise aasta eest ihkasimé just idarindel sõja puhkemist. Ainult sõda Saksamaa ja Venemaa vahel oligi ainus võimalus, mis päästis meie rahva lõplikust ärahävitamisest. Sellepärast sarasid eestlaste näod sõja puhkemise päeval lausa rõõmust: Tulgu sõjamõll missugune tahes, meie rahvas on nüüd päästetud.

Seesama sõda praegu käibki. Nii ulatuslik sõda, mis päästab terve rahva kindlast hukkumisest, ei leia oma lahendust mõne üksiku päevaga. Kus suured otsustused on mängus, seal on ka võitlused kibedad. Pealegi nüüd, kus elu ei päästetud mitte ainult eesti rahval, vaid paljudel kulturrahvastel. Sõda käib Euroopa kõigi rahvaste eluõiguse pärast.

Kõik suursaavutused on sündinud pikkamööda ja raskete kannatustega. Õigus omaette rahvana elada on tavaliselt kätte võidetud pikkade sajandite kestel paljude sõdade ja kannatustega, kus iga põlv on täitnud oma osa. Seisukord, et me nüüd tunneme end ühise eesti rahvana, on välja kasvanud alles aegade kestel, algul suguharude erinevate maanurkade visas võitluses, hiljem alles on sajandite raskused liitnud meie ühistunnet ja kooskõla, nagu nad praegugi liidavad meie rahvuslikku peret.

Sest igal rahvapõlvel on kanda omad koormad, vastu võtta omad hädaohud, läbi elada omad katsumused. Igaühele tunduvad just kaasaegsed kannatused eriti rasked. Aga mõnele põlvele on nad tõepoolest ka erakordselt rasked, palju raskemad kui mitmele põlvele enne neid.

Praegu on meil nii. Igalaadi tõmbetuuled on tuisanud üle meie maa, kuid harva on nende hoog olnud nii vihane ja tappev kui möödunud päevil. Nad on küll juba üle tuisanud, kuid järele jätnud nii palju lahtisi haavu, mis mitte üksi ei kipita, vaid sunnivad valudes karjatama. Nõnda oleme praegu hellemad raskusi kandma kui oleksime seda olnud muidu. Meie rahva keha on nii läbi piitsutatud, et iga õrn pigistus võib talle juba teha valu.

Aga seda valu me välja ei kisenda, see kaob huulte varju. Ema pilk on küll vahel murelik, ta peidaks oma pea põlle varju, aga laste pärast ta ei tee seda. Isa kiruks naabrile oma igapäevast elu, aga kui talle meenub, et naaber on kaotanud poole oma perest ja varandusest, siis kustub pahandus ta huultel hoopis nõrgemaks. Nõnda jääb kisa ja jortsemine iseenesest tasasemaks, sest me kõik tunneme veel omaenda elamustest, kuivõrd hirmus aeg meil on seljataga, ja et praegused mured on meil siiski lausa naeruväärsed nende omadega võrreldes, kes peavad poolalasti ja poolnäljas olema sunnitöölistena Siberi rabades.

See pilk on silme ees neil tuhandetel eesti noormeestel, kes on võtnud relva pihku ja läinud rindele sõnadega. Mina aitan neid jälle tagasi tuua! Aga see pilk on silme ees ka neil sadadel tuhandetel meie kodudes, kes päevast päeva teevad nurisemata tööd, korraldavad oma kodu ja aitavad oma kätejõuga kaudselt kaasa selleks, et vaenlane murtaks.

Meie terve eesti miljon teeb tööd vaikuses, kasvatab tundmatuid kangelasi põldudel ja tehastes, kes täidavad oma ülesannet ja jäävadki tundmatuks. Nende keskel on ainult üksikuid, kellede arvates praegu iga töö ja algatus on tühine, tuleb oodata uusi aegu ja teha praegu ainult nõndapalju, kuipalju ajad lubavad".

Ei ole tühine ükski töö, mida tehakse rahva ja üldsuse heaks — ei nüüd ega saja aasta pärast. Elu nõuab ka praegusi tegusid, mitte ainult alatist hoovõtmist tulevasteks aegadeks.

Võitleja võib ka surma saada, aga tõde mille eest ta sureb, võib ohvri läbi veelgi enam kasvada. Suure inimese mälestus ei kustu tema eluga, vaid elab mälestustes ja kutsub omalt poolt esile suuri tegusid. Sest teised võitlevad siis edasi tungivad edasi ja kaitsevad maad, milles magavad nende eelkäijad.

Aga kui kord võit on käes, tuleb ühtemoodi tänada neid, kes langesid või kes viimaks saavutasid võidu. Sest nad olid väljas ühe ja sama asja eest.

Terve rahvas võib kasvada kangelasteks kui ta teataval ajajärgul suudab mõista oma õiget kohustust tuleviku vastu. Kõik need praegused tundmatud rindemehed ja tööinimesed, eesti töötav ja võitlev miljon võib endale säilitada väljapaistva seisukoha kogu eesti ajaloos, kui ta juba praegu asub täitma tuleviku kohustusi.

Meie põlv elab rasket ja murerikast aega. Aga ta näib kujunevat põlveks, kelle kohta eesti tulevik ütleb: Tänu sellele, et eesti mehed olid siis nii mehised ja naised nii tublid, ainult tänu sellele elame meie nüüd rahulikke päevi oma esiisade pinnal.

Ega me muidugi ei otsi endale niisugust kiitust. Aga küllap see on juba saatuse hinnang igale niisugusele põlvele, kes tervikuna nagu praegu tunneb oma ülesandeid: aidata oma tööga ja rel aga kaasa Eesti saatuse kujundamiseks.

ES

Saksa sõduri kangelasmeel Stalingradis ei murdu

Saksa edukas vasturünnak Manõtshi ja Doni vahel
Tõrjelahingud idas jatkuvad

Juhi peakorterist, 24. jaanuaril.
Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Talvelahing idas kestab alanematu ägedusega.

Lõunarinde plaanikohase lühendamise käigus on võitlused Põhja-Kaukaasias üle kandunud Kubani piirkonda, kus ka eile enamlaste nõrgemad rünnakud nurjusid.

Lääne-Kaukaasias paiskasid Saksa mägikütid ja Rumeenia väed sissetunginud vaenlase õhujõudude mõjuvai toetusel ta lähtepositsioonile tagasi. Doni alamjooksul õnnestus Saksa kiiretel üksustel haarata tugevat vaenlast küljelt ja ta meestu ja materjalide raskeimate kaotustega itta tagasi paisata.

Stalingradi juures on olukord vaenlase tugevate masside uue sissemurrutõttu lääne poolt teravnenud. Sellest hoolimata hoiavad kaitsjad Saksa parima sõdurlikkuse hiilgava eeskujuna üha kitsenevat rõngast linna ümber ikka veel murdumatult enda käes. Oma kangelasliku võitlusega seovad nad tugevaid vaenlase jõude ja katkestavad nüüd juba kuude kestel vaenlase järelevedu ühes ta tähtsaimas punktis.

Samuti murdus Donetsi ja Doni vahel vaenlase tugevate jõudude vihane tormijooks ühe soomusdiviisi vaprale vastupanule, kes neis võitlusis hävitas 16 tanki. Ilmjärvest kagu pool hävitati üks juba mitu päeva sissepiiratud vaenlase jõududegrupp.

Lahingus Laadoga järvest lõuna pool voogasid võitlused edasi-tagasi. Rinne pidas kõigis kohtades vaenlase survele vastu. Uued kohaletoodud rügemendid paiskasid vaenlase välja kõigist positsioonidest, kuhu ta eelmisel päeval oli sisse tunginud.

Tripolist lääne pool ei toimunud eile peale luurerünnakute mingit erilist võitlustegevust.

Tuneesias nurjusid vaenlase rünnakud Saksa ja Itaalia vägede poolt viimaseil päevil vallutatud kõrgustikele. Võeti hulk vange ja saadi saagiks sõjamaterjali. Ühe õhujõudude üise rünnaku järele Bona sadamapiirkonnale tekkisid ulatuslikud tulikahjud.

Päevaseil ja öisil rünnakuil asulaile okupeeritud läänepiirkonnis ja Lääne-Saksamaal tulistati alla 16 lennukit.

Kiired Saksa võitluslennukid heitsid päeval raskekalibrilisi pomme sõjalise tähtsusega eesmärkidele Inglismaa lõunarannikul ja süütasid pardarelvade tulega põlema ühe varustuskäitise.

Juhi peakorterist, 25. jaanuaril.
Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Tõrjelahing idas kestab. Ainult rinde lõunaosa üksikuis lõikudes jäi vaenlase surve ajutiselt veidi vähemaks. Lääne-Kaukaasias ja Kubani piirkonnas segasid võitlustegevust tugevad vihmasajud. Enamlaste nõrgemad rünnakud varisesid Saksa ja Slovakkia vägede liinide ees kokku. Manõtši ja Doni vahel saavutati meie vasturünnakuga visalt võitleva vaenlase vastu püstitatud eesmärgid.

Doni—Donetsi piirkonnas ründasid enamlased lõunatiival vaid nõrgemate jõududega. Rünnakud tõrjuti ja parandati meie positsioone. Rinde lühendamiseks jäeti Voroneži sillapäis plaanikohaselt ja vaenlase surveta maha. Lõigus linnast lõuna pool ründas vaenlane laial rindel, kuid löödi veriselt tagasi. Laadoga järvest lõuna pool nurjusid päeval ja ööl vaenlase tugevad, tankide toetusel teostatud rünnakud osalt ägedals lähivõitlusis.

Stalingradis kinnitab 6. armee kangelaslikus ja ennastohverdavas võitluses rõhuva ülevõimu vastu surematut au oma lippudele. Rumeenia 20. jalaväediviisi ja 1. ratsadiviisi üksused võitlevad koos oma saksa kamraadidega kuni viimseni ja võtavad täiel määral sellest kuulsusest osa.

Põhja-Aafrika ruumist teatatakse vaid kohalikust võitlustegevusest. Meie jalaväed löid vaenlase luurerünnakud tagasi. Võitluslendurid pommitasid Tobruki sadamat ja lennuvälja.

Vaenlase kaotused Toropetsi ruumis

Berliin, 25. 1. (DNB) Raskeis võitlusis kagu pool Toropetsi ründasid kommunistid päevade vjisi ühe Alam-Saksi soomusgrenaderide kompanii positsioone ja tungisid nende kaevikuisse. Kompanii ülem, noor leitnant, koondas oma soomusgrenaderid vasturünnakule, tungis vihases võitluses kaugemale üle rünnakueesmärgi ja võttis 150 vangi. Kommunistid kaotasid neis võitlusis üle 300 surnu.

Järgneval päeval ründasid saksa grenaderid kindlustatud asulat vaenlase peavarustusteel. Hoolimata vaenlase arvulisest üleolekust jooksid saksa soomusgrenaderid visalt kaitstud asulale tormi, said saagiks suure hulga kahureid ja tekitasid kommunistidele raskelmaid kaotusi. Vaenlane jättis võitlusväljale üle 800 surnu.

Kommunistide nurjunud rünnak Leningradi ees

Berliin, 25. 1. (DNB) 23. jaanuaril ründasid kommunistid Leningradi ees pärast tugevat suurtükivõe ettevalmistavat tuld kahe kompaniiga ja ühe kuulipildujakompaniiga, kogusuuruses 500 mehega, Württembergi ja Baadeni grenaderide positsioone. Suurte kaotustega õnnestus neil ajutiselt sisse murda Saksa kaevikuisse, kust nad aga otsekohe vasturünnakul välja löödi. Kommunistid kaotasid selles võitluses 220 sõdurit langenutena ja suure hulga relvi. Teised, lisavägede abil teostatud vaenlase rünnakud variseeid veriselt kokku Saksa raskerelvade tules juba Saksa peavõitluslimi ees.

Soome rindel luuretegevus

Helsingi, 25. 1. (DNB) Soome tänases sõjateadaandes üteldakse:

Karjala maakitsuses kestab luuretegevus. Kõik vaenlase luurekatsed aeti nurja meie vastuabinõudega. Näit. üks meie kahemeheline patrull hävitas täielikult ühe vaenlase kümnemehelise ja püstolkuulipildujatega relvastatud lõökgrupi ja sai saagiks ta relvad. Rukajärvi piirkonnas seisid meie väed võitluskontaktis vaenlase tugevamate luureüksustega.

Teistel maarinnetel ei juhtunud midagi tähtsamat.

Ühes õhuvõitluses Kroonlinna piirkonnas tulistasid meie jahilendurid eile alla ühe 1/16-tüüpi vaenlase jahilennuki. Üks teine sama tüüpi vaenlase jahilennuk hädamaandus Soome vägede poolel Aunuse maakitsuses.

Eile ja möödunud ööl pommitasid meie õhujõud miimes laines mõnd küla idarinde lõunaosas, mida vaenlane kasutas vägede majutuspaikadena. Mõned majad said täistabamusi ja mitu hoonet sattus leekidesse.

Saksa mõjuvad vastulöögid Laadoga rindel

Berliin, 25. 1. (DNB) Lääne-Kaukaasias olid enamlased viimastel päevadel rakendanud kitsas ruumis viis diviisi ja kolm brigaadi, et meie positsioonidest läbi murda. Sellest jõudude koondamisest hoolimata vaenlase läbimurrukatsed nurjusid;

22. ja 23. jaanuaril sai ta Saksa, Rumeenia ja Slovakkia üksuste vasturünnakuga raskesti lüüa ja aeti sissemurrukohtadest jälle välja.

Eriti ägedad võitlused möllasid neli päeva kahe küla pärast, millede tagasivallutamise järele vana võitluste peajoon kogu oma sügavuses on jälle kindlasti meie käes.

Doni alamjooksu piirkonnas olid enamlased väga aktiivsed, kuid Saksa tankid astusid nende läändе edasitungivale motoriseeritud korpusele vastu, purustasid või piirasid sellest suurema osa sisse ja paiskasid ta riismed itta tagasi. Praegu veel kestvais võitlusis kaotas vaenlane seni 18 tanki ja pidi hulga külasid jälle käest ära andma.

Olukord Stalingradis on enamlaste uute vihaste tormijooksudega põhjast ja läänest, kusjuures vaenlane sai tugevate jõudude abil läänerinnet veelgi enam sisse muljuda, tunduvalt teravnenud.

Rünnakute ettevalmistamiseks puhus kujuteldamatu hooga tulemeri üle kogu võitlusmaastiku. Seejärele hakkasid üle grenaderide purustatud laskeaukude veerema tankid. Hoolimata tankide granaatiderahest suutsid grenaderid järgneva jalavae lained siiski veriselt tagasi lüüa. Kuid vaenlase küttide esimesest võitmisest veel ei piisanud. Üha järjest paisus uusi pataljone ja tanke nähtavale, ujutades üle võitlusmaastiku. Juhituna vaistust ja kogemustest, leidsid eksimatult võitlevad grenaderid ja pioneerid siiski alati nõrgemaid kohti tankide murrus, kust sai läbi libiseda, uuesti kooonduda ja ülevõimule jälle vastu astuda. Rõngas Stalingradi ümber on küll jälle kitsamaks muutunud, kuid nende kangelaste tahe vaenlaselt iga maapinna meetri eest ülima veretolli nõudmiseks on jäänud kõlkumata.

Donetsi ja Doni vahel koondusid võitlused mõnele tähtsale asulale.

Vihases heitluses purustati sinna sisse murdnud enamlased, vallutati vaenlaselt toetuspunktid tormijooksuga

ja kaitsti oma toetuspunkte tagajärjekalt, tulistades puruks hulga Nõukogude tanke.

Ühel oma rünnakul kasutasid enamlased alatut kavalust, lastes 300 oma laskuril rünnata Itaalia mundreis. Vaenlane tunti siiski õigel ajal ära ja hävitati koos teda saatvate tankidega. Vaenlase tormijooksu purustamisel tegid meie väed Doni piirkonnas kahjutuks kokku 63 Nõukogude tanki.

Ägedaid võitlusi läks maksma ka positsioonide puhastamine vanadest sissemurrukohtadest Ilmjärvest kagu pool. Olles vaenlase väljamurrukatsed ja rünnakud tagasi tõrjunud, tungisid meie võitlusgrupid viimasesse, veel puhastamata jäänud kotti ja tõid sealt välja 250 vangi, kes olid pääsmud hävitavast suurtükitulest.

Teistel rinnakul Ilmjärve ja Volhovi juures oli vaid luureaalkade võitlusi. Seda ägedamad aga olid õhuvõitlused. 23. jaanuaril tulistasid meie jahilennukid alla 26 vaenlase lennukit ja 24. jaanuaril veelgi 21 lennukit. Õhuvõitlused tekkisid seetõttu, et enamlaste lennukid heitlustesse Laadoga järvest lõuna pool vahele tahtsid segada.

Seal on praegu pärast vaenlase vihaste rünnakute tagasitõrjumist käimas meie vastulöögid, kusjuures seni on hävitatud viis vaenlase tanki

ja puhastatud üks sissetunginud vaenlase jõudude kott. Et oma vägede takerdunud pealetungi Laadogast lõuna pool toetada, ründasid enamlased Leningradi rindel mõned korrad asjata ka kunstliku udu abil.

Rahulolematus Põhja-Aafrika afääriga

Roosevelti poliitika telgitagused hakkavad selguma

Genf, 24. 1. (DNB) Londoni ajalehe „News Chronicle'l" kirjasaatja teatab Washingtonist, et mõnes sealses poliitilises ringkonnas kõneldakse Ühendriikide kindralstaabiülema Marshalli peatsest sõidust Põhja-Aafrikasse. Ühendriikide avalikkuses on jälle kuulda rahulolematuid hääli. Need ütlevad, et kui teljeriikide vastased oleksid Põhja-Aafrikas esinenud okupatsioonivõimuna ja kui nad ei oleks püüdnud Prantsuse võimudega koos töötada, siis ei oleks praegu esinenud suuri ja ebameeldivaid poliitilisi raskusi.

Seega mõõnatakse avalikult, et kallaletung Põhja-Aafrikale sooritati vaid maa vallutamiseks Ühendriikidele, kes juba praegu kahetsevad, et nad tekitasid vaid mulje, nagu oleksid nad valmis kellegagi „koos töötama", s. o saaki jagama. Prantslased, kellede jaoks Põhja-Aafrika näiliselt taheti „päästa", olid vaid vahendeiks otstarbe saavutamiseks ja inglaste abimeesteks, kes tõhtisid osa võtta ettevõtte kuludest. Mida enam Roosevelti poliitika telgitagused ilmnevad, seda suuremaks muutuvad „ebameeldivad raskused", mida Ühendriikide avalikkuse arvamisel oleks võinud vältida, kui juba algul oleks esinetud sellena, mis tõelisuses oldi, nimelt okupatsioonivõimuna.

Muu hulgas hakatakse Ühendriikides aimama et Roosevelti hüpe Aafrikasse on tema poliitikale iseloomustavaks seikluseks. „New York Herald Tribune" arvustab teravalt Cordel' Hulli, kuna see lükkab kõrvale arvustajad ja tõrgub andmast avalikkusele informatsiooni poliitilisest arengust Põhja-Aafrikas. Eriti erutab Ühendriikide välisministri arvustajaid olukord, et Põhja-Aafrika poliitika ei ole isoleeritud näht, vaid tõenäoliselt osa Ühendriikide välispoliitikast ka Euroopa suhtes.

Rumeenia ühinemise 84. aastapäev

Bukarest, 26. 1. (DNB) 84 aastat tagasi 24. jaanuaril 1859. toimus Rumeenia rahva riiklik ühinemine Moldau ja Muntenia vürstiriikides, kui valiti mõlema maa vürstiks Alezandru Jon Cuza. Selle vürsti, hiljem kuningas Carol I valitsuse ali, pandi alus moodsa Rumeenia arenguks. Selle mälestuspäeva puhul, mida kogu Rumeenias pühitseti, toimus Bukaresti katedraalis pidulik jumalateenistus, millest võtsid osa valitsuse liikmed, sõjaväe esindajad ja kõrgemad riigitegelased.

Jaapani rinne Birmas vankumatu

Genf, 24. 1. (DNB) „Pärast kuu aega kestnud võitlusi maal ja õhus Birma piiri ümbruskonnas ei õnnestunud inglastel jaapanlasi nende positsioonidest välja ajada," teatab „Daily Mail" 22. jaanuaril oma erikirjasaatja teate põhjal sellelt rindelt. Jaapanlaste kindlustused on niivõrd tugevad, et neid ei saa valtada otserünnakuga. Aga ka tiivamanöövreist ei ole kasu, kuna jaapanlased püüavad ära Briti rünnaküksuse otsekohe kinni ja kas hävitavad selle või suruvad tagasi. Partisanisõjas tõendab Jaapan pidevalt oma üleolekut.

Churchill Roosevelti juures

Arutusel ka mõlema maa suhted N. Liiduga

Lissabon, 23. 1. (DNB) Usaldatavail teateil lahkus Churchill mõni päev tagasi Londonist, et kohtuda Rooseveltiga ja sellega läbi rääkida ühise sõjapidamise ja mõne pärastsõjaprobleemi korraldamise asjus. Esmajoones selgitatakse praegusi ja tulevasi Inglise ja Ühendriikide suhteid Põhja-Aafrikas ja Vahemeres.

Ajakirjanduses, mis viimasel ajal Põhja-Aafrika küsimuses elavalt on käsitanud Inglise avalikku arvamist, ilmneb, kui väga Inglismaal tuntakse vajadust kokkuleppe saavutamise järele ka tuleviku jaoks.

Teiseks läbirääkimiste teemaks on mõlema maa suhted Nõukogude Liiduga. Churchill tahab ära kasutada suurt pimedust, mida Nõukogude Liit, vastandina Inglise ja Ühendriikide lobisemisele, on levitanud oma tuleviku kavadest, eriti Euroopa suhtes, selleks et saada selgust Ühendriikide hoiakust Nõukogude Liidu võimalike püüete suhtes Euroopas, et õigeaegselt muretseda Briti mõju võimulepääsmise eest.

Rooseveltiga ja Churchilli läbirääkimistel käsitatakse ka vana projekti neljanõukogu loomiseks, mida seni ei olnud võimalik teostada. Sellesse neljanõukogusse kuuluksid peale Roosevelti ja Churchilli ka Stalin ja Tšiangkaišek, s. o. tegelikult vaid mõlema viimase esindajad, kuna need ei saa oma maalt lahkuda. Kui selle neljanõukogu loomine teostub, siis tuleb Churchillil veelgi tihedamini sõita Londoni, Washingtoni ja Moskva vahel.

Briti valitsuse esindaja teeb kommunistlikku propagandat

Stokholm, 24. 1. (DNB) Reuteri teatel esines Inglise tööerakonna koosolekul Bristolis parlamendisekretäri asetäitja avalike tööde ministeeriumi juures Hicks üleskutsega luua Nõukogude Liiduga tihedaimad sidemed. „misläbi me kõik muutume internatsionalistideks ja headeks maailmakodanikeks"

Seega on Churchill Stalinile nähtavasti kohustunud, et üks ta valitsuse esindaja teeb niisugusel kujul bolševismi kasuks kihutustööd avalikult. Kui Maiski seda kuuleb, naerab ta endale muidugi pihku. Ta teab, et ta nisu õitseb ka siis, kui inglastele praegu ette räägitakse, et nad enda headeks maailmakodanikeks muuudaksid. Muu kõik aga tuleks hiljem juba iseenesest.

Pileteite „turg"

„Pileteid saab! On kõike — ooperit, operetti ja balletti, kinot, varieteed ja kontserti! Asuge aga sabasse ja otsige moneedid lagedale!"

Kommunism ähvardab kogu Euroopat

Šveitsi ajaleht Moskva meeste hävitamisplaanidest

Bern, 24. 1. (DNB) „Courrier de Genève" ei lepi vaatega, nagu ei tähendaks Nõukogude võit tingimata bolševismi levikut üle kogu Euroopa, ja üteleb muu hulgas järgmist:

Oma võimulepääsmiseet saadik Nõukogude Liidus püüab bolševistlik režiim pesituda kogu maailmas ja algab selles Euroopaga. Tegemist on siin hiiglasuure revolutsioonikeskusega. Viimaseil aastail käitusid enamlased Balti riikides, Karjalas ja Rumeenia provintsides täpselt samaselt nagu Nõukogude Liidus endas. Selles ei tohi olla mingit kahtlust. Kui arestada Moskva meeste poolt neis piirkonnis toime pandud julmusi, siis võib eksimata üteldа, et meie sõjaväe ohvitsere, kantonite valitsusliikmeid ja tuhandeid teisi kodanikke ootaks kommunistide võimule pääsmisel sama saatus, mille all kannatasid Balti tegelased.

Usaldusväärsete tunnistajate teateil võttis Nõukogude Liit juba sõja alguses endale eesmärgiks joota oma hobuseid Sprees ja Seine'is. Mõni aasta varem jäid enamlaste väed küll Nõukogude Liidu piiridesse, kuid Hispaania, mis asub vana maailma teises otsas, ujutati siiski verre ja leekidesse. Hispaania kommunistid ja anarhistid näitasid, et neil pole oma Nõukogude abilisi sugugi vaja kloostrite süütamiseks, nunnade ristilöömiseks, raukade piinamiseks ja naiste ja laste tapmiseks. Need on ülesanded, mida kohalikud rakukesed saavad täita ka ilma Timošenko abita. Seepärast tuleb julgesti tunnistada, et bolševismi tont võib laiuda ka üle kogu Euroopa, ilma et Nõukogude armee teekonda üle meie mandri ette võtaks.

Pommid Tobruki sadamale

Rooma, 25. 1. (DNB) Itaalia tänases sõjateadaandes üteldakse: Lääne-Tripolitaanias piirdus võitlustegevus kokkupõrgetega vaenlase ettenihutatud üksuste ja meie järelvägede vahel. Meie lükumised uutele positsioonidele kestavad plaanikindlalt.

Õhujõudude eriüksused ründasid ägedasti Tobruki sadamat ja lennuvälja ja tekitasid suuremaid tulikahjusid.

Kohalikud võitlused Tuneesia sektori mitmesugustes lõikudes lõppesid teljevägede kasuks. Saksa jahilendurid tulistasid alla ühe Spitfire-lennuki.

Vaenlase õhujõud heitsid mõned pommid Palermo ja Porto Empedocle linnaärtele. Palermos kahjusid ei olnud. Porto Empedocles, kus kolm ründavat lennukit alla tulistati, said tabamusi mõned erahooned.

Kaks meie lennukit ei tulnud võitlustest tagasi oma baasidesse.

Alžeeria vetes tabas allveelaev kaptenleitnant Giacomo Scano juhtimisel üht suuremat konvoisõitvat vaenlase aurikut kahe torpeedoga ja hävitas ta.

Vastuvõtmine Eesti leegioni

Vabatahtlike vastuvõtmine Eesti leegioni toimub ka käesoleval aastal. Eesti leegioni astuda soovijate läbivaatus vastuvõtukomisjoni poolt toimub:

Tõrvas	27. jaan.	kell 11
Valgas	28 „	„ 8
Antslas	28. „	„ 15
Võrus	29. „	„ 8
Petseris	30. „	„ 13
Pihkvas	31. „	„ 14
	ja 1. veebr.	„ 8
Tartus	2. „	„ 15
	ja 3. „	„ 8
Põltsamaal	4. „	„ 11
Jõgeval	4. „	„ 15
Rakveres	5. „	„ 8
Tapal	5. „	„ 14

Vastuvõtmine ja läbivaatus toimub kõikjal julgeolekupolitsei hoones, selle puudumisel aga kohalikus koolimajas.

TÄNASE LEHEGA on „Eesti Sõna" Tallinna tellijail kaasas värvitrükis seinakalender.

Koorijuhtide instrueerimispäevad lõppesid

Anti juhiseid nais- ja meeskooride juhtidele. — Instrueerimispäevad lõppesid Tallinna ühendatud segakooride kontserdiga

XII tänuüldlaulupeo koorijuhtide instrueerimispäevad, mis algasid Tallinnas laupäeval, jatkusid pühapäeval. Kursuste lõpp-päeva kavas oli kõigepealt naiskooride juhtide instrueerimine. Laulude olemuse ja ettekandmisviisi kohta andis instruktsioone ja teostas lähemat analüüsi naiskooride muusikajuht E. Võrk. Laulupeo kavas olevate laulude ettekandmist demonstreerisid Tallinna Naislaulu Seltsi ja Eesti Naislidu naiskoorid.

Järgnenud meeskooride osas instrueeris laulupeo meeskooride muusikajuht A. Karindi, kuna laulude ettekandmist teostas Tallinna Meestelaulu Seltsi meeskoor.

Instrueerimispäevade lõppsõna ütles XII tänuüldlaulupeo muusikatoimkonna esimees prof. J. Aavik, kes tänas koorijuhte tehtud töö eest, ühtlasi nentides päevade kordaminekut. Ta rõhutas veel kord koorijuhtide suurt ja vastutusrikast osa ning ülesannet laulupeo väärikaks läbiviimiseks laulupeo-traditsiooni kandmisel ja süvendamisel. Kõneleja pani koorijuhtidele südamele, et need suurima innuga täidaksid endale võetud ülesanded, aidates selleks kaasa, et eesti rahvas suudaks raskustest hoolimata täita oma aukohust laulupeo kui rahvusliku aarde vastu.

Koorijuhtide instrueerimispäevade lõppakordiks kujunes Tallinna ühendatud segakooride kontsert Estonia kontsertsaalis, kus Tallinna Naislaulu Seltsi naiskoor E. Võrgu ja Tallinna Meeslaulu Seltsi meeskoor Alfred Karindi juhatusel esitasid XII tänuüldlaulupeol ettekandmisele tulevaid laule. Solistina esines sopran Liidia Äädre, keda klaveril saatis O. Roots.

Samal õhtul alustasid väljaspool Tallinna elutsevad koorijuhid tagasisõitu kodukohtadesse, viies kaasa tulusaid teadmisi ja vaimustust edasiseks tööks.

ERÜ noorsoo sotsiaaltöö laiendamisele

Kodusõbrad abistavad lastega perekondi ja raskustesse sattunud noori

Lastega perekondade ja noorte sotsiaalkasvatustöö laiendamise raames on ERÜ asunud kodusõprade kaadri loomisele.

Kodusõbrad on ERÜ vabatahtlikud, pühtata kaastöölised, kes abistavad lastega perekondi ja noori, kes mitmesuguseil põhjusil on sattunud raskustesse. Kodusõbrad aitavad kõrvaldada muresid ja raskusi, mis esinevad lasterohkete perekondade igapäevases majapidamises. Siia kuuluvad toidumuretsemine, rietuse, kodukorrastuse ja puhtuse eest hoolitsemine, laste järelevalve, laste kooliskäimisega seoses olevad küsimused jne.

Kodusõbra ülesandeks jääb ka sammude astumine eitavate elunähtuste ja kõlbeliste väärnähtuste suhtes. Samuti saab kodusõber esitada ettepanekuid kasulaste küsimuses ja laste perekondadesse paigutamisel. Ühtlasi on kodusõbrad vahendajaiks laste paigutamisel ERÜ asutustesse (suvikodud, õppekoded jne.).

Kodusõprade töö toimub nende kodude või töökoha lähimas ümbruses.

Kodusõprade võrgu organiseerimiseks Tallinnas ja Tallinn-Nõmmel palub ERÜ Tallinna ringkonnaamet kõiki mees- ja naisisikuid, kel on aega ja huvi mainitud üldkasulikul alal töötamiseks, kodusõbraks registreeruda. Registreerimine ja üksikasjalisema informatsiooni andmine toimub ERÜ Tallinna ringkonnaametis. Niguliste 12, II korral.

Veksleid saab protestida ka pärast 28. jaanuari 1943

Ametlikult poolt teatatakse meile: „Ametlikus Teatajas" 28. detsembrist 1942 nr. 25. avaldati määrus tsiviilõiguse aegumis- ja õiguste kustumise tähtaegade kohta Eesti peapiirkonnas. Selle määruse § 3 põhjal peaks nõudeõiguste säilitamiseks vajalikke toiminguid ette võtma kuni 28. skp. Kuna see tähtaeg tegelikult osutus liiga lühikeseks, pikendatakse seda uue määrusega.

Veksli- ja tšekiseaduse eeskirjade kohaselt nõudeõiguste säilitamiseks vajalikke toiminguid, s. o. protestimist, võib seega ette võtta veel pärast 28. jaanuari 1943. Lõpliku tähtaja mõõdumisest teatatakse uue määruse avaldamisel.

Usuteaduskonna üliõpilastele jatkub õppetöö

Tartu ülikooli endistel usuteaduskonna üliõpilastel palutakse registreeruda Tartu ülikooli sekretariaadis, kuna neil avaneb võimalus oma õpinguid jatkata ja lõpule viia alates 1. veebruarist k. a.

Lähemad üksikasjad stuudiumi jatkamise tähtpäevade, kestvuse ja tingimuste kohta teatatakse edaspidi ajalehtedes.

Avastati eesti kommunistide peamehe veretöö

Karl Säre ja Joh. Meerit s-Looring kägistasid 1936. a. Kopenhaagenis oma kaaslase

Punasel hirmu ja õuduste aastal Eestis oli kommunistide kohaliku suurima võimumehe Karl Säre isik rahva laiadele hulkadele eriti eemaletõukav. Ühtlasi ilkus rahva hulgas mitmesuguseid lugusid ka Säre üsna kirjust minevikust; kõneldi, et ta on Moskva võimumeesie agendina viibinud ka mitmel pool välismaal, pikemat aega näit. Hiinas jne.

Alljärgnev teade Kopenhaagenist iseloomustab Säre isikut aga juba otse ta õiges valguses. Sellest vaid nähtub, et selle oma roimariiku tegevuse tõttu, mida ta Kremli käsilasena ilmutas ka Eestis, oli ta GPU poolt tuntud ja äravalitud meheks juba ammu.

Kopenhaagen, 25. 1. (DNB) Kriminaalpolitsei sai jälile ühele poliitilisele mõrvale, mille ohvriks 1936. a veebruaris langes Kopenhaageni Amageri linnaosas Eesti kodanik Paul Eltermann.

Süüaluseks selles mõrvas on eesti kommunistlik ajakirjanik Johannes Meerits, teise nimega Looring, kes Taani võimude palvel mõne aja eest Stokholmis vangistati ja Taanile välja anti. Ta tunnistas üles, et ta ühe teise eesti kommunisti, nimelt Karl Säre kaasabil, kägistas Eltermanni surnuks poliitilistel põhjustel.

Uurimisandmed näitavad, et Eltermann, kes oli Taanis tegutsenud kommunistikult, surmati nähtavasti sellepärast, et ta oli kahtluse alla langenud, nagu tegutseks ta ühe teise poliitilise partei agendina.

Meerits ühtlasi tunnistas üles, et mõrvatud Eltermanni laip maeti esialgu ühe Amageri alamaja põranda alla, toodi sealt mõne aja järele jälle välja, valati kõigi teo jälgede hävitamiseks keemilise vedelikuga üle ja maeti siis uuesti. Sellesse mõrvaloosse on segatud ka kolm Taani kodanikku. Eltermanni tapmislugu tuleb varsti Taani vastavas kohtus arutusele.

Ühe kaastegelasena olevat mõrvaloosse segatud olnud ka keegi Eesti kodanik Vakapea, kuid eelseisvas kohtuprotsessis ei saa ta Meeritsa kõrval siiski esineda, kuna ta on seni leidmata. Taani kriminaalpolitsei uurimistest, mis algasid 1942. a. mais, ilmnes mõrva eelajaloo kohta süüdlase ülestunnistusest ja muil andmeil veel järgmist:

Meerits-Looring ja Säre, kes koos Vakapeaga 1933. aastal Kopenhaagenis eesti kommunistliku kontori olid asutanud, olid oma viibimisel hiljem Moskvas kominterni 7. kongressi ajal GPU-lt saanud teada, et Eltermanni, keda nad tundsid ta tegevusest Kopenhaagenis 1934. a. alates, tuleb näha reeturina.

Kui Eltermann, kes vahepeal oli viibinud mujal, 1936. a. Kopenhaageni tagasi tuli, otsustas Meerits koos seltsimeestega ta kahjutuks teha.

Naistöölistele võrdne tasu meestega

E. Kutsekogude Keskliidu hommikune käitisekoosolek ühes Tallinna käitises

Esmaspäeva varahommikul oli ühes Tallinna käitises korraldatud suurem käitisekoosolek. Enne tööaja algust oli tööliskond kogunenud oma suure tööruumi tööristade juure. Keset ruumi oli paigutatud kõnetool, mille taga rippusid seinal eesti ja saksa lipud. Kohal oli ka külalisi.

Pärast käitisevahendaja tervitussõnu asus kõnetooli käitise komissaarne juhataja, kes oma kõnes ütles kokkuvõttes järgmist:

Sotsiaalkorraldused Saksamaal ei sea käitise juhti ja käitise peret mitte vastamisi, vaid neid tahetakse üheskoos rakendada ühiskonna teenistusse. Nõnda kuuluvad käitise juht ja käitise pere kokku ühiste eesmärkide teenimiseks.

Kohusetruudust oodatakse kogu käitiseperelt. Kohusetruudus ei ole mitte ainult harilik programmipunkt. See on midagi rohkemat, millest võib kõneleda ainult seal, kus harrastatakse tõelist ja tõsist kamraadiikkust. Just sellest võib selles käitises kõnelda. Paljud selle käitise töötajaist on seda kohusetruudust üles näidanud sel teel, et on oma elu ohustades seda käitist päästnud enamlaste hävituse eest, ühtlasi abistanud omal ajal väljaveetud ja mõõda mada lalalipalastud tööabimõude ülesleidmisel ja endistele kohtadele püstitamisel.

Kohusetruudus nõuab õilsat meelt nii hästi oma käitise vastu kui ka käitisejuhi ja töökaaslasta vastu. Sõjad, ohud ja igakujulised takistused on tuleprooviks ühiskonnale; nad on võidetavad, kui iga inimene argipäevases askelduses tunnustab oma kuuluvust ühiskonda. Ausus on põhiliseks aluseks tegevuses nii rindel kui tagalas.

Edasi tegi käitise juhataja teatavaks, et selles käitises tahetakse toitlustamist edaspidi nõnda lahendada, et toit valmistatakse käitise köögis ja niiviisi lõunatamisvõimalused paranevad. Samuti püütakse käitisele avada oma kauplus, et võimaldada kaartide alusel toiduainete ja muude kaupade kergemat kättesaamist.

Jõagnevalt esines kõnega Eesti Kutsekogude Keskliidu II peaasakonna juhataja Voldemar Pihlak. Oma kõnes peatus ta lähemalt käitisevahendaja ülesannete juures, seigitades tööliskonnale käitisevahendaja töökohustusi.

Edasi märkis kõneleja kutsekogude tegevusest, et veebruarikuust alates hakkab töötajaile tööriideid ja töösaapaid jagama E. Kutsekogude Keskliit ise. Samuti on kavatsusel naiste töötasu tõsta niisama suureks kui meestel, kui nad töötavad ühtlastes töötingimustes. Uue määrusega, mis avaldatakse lähemal ajal, võrdsustatakse naiste ja meeste töö. Seni makseti naistele töö eest 20 protsenti vähem tasu, aga edaspidi hakkaksid naised saama meestega ühesugust tasu, kui nad töötavad samasugustel kohtadel kui mehed ja on meestega võrdsetes töötingimustes.

Lõpusõnad ütles käitisevahendaja ning seejärele asusid töölised igapäevase töö juure. Koosolek kestis umbes pool tundi.

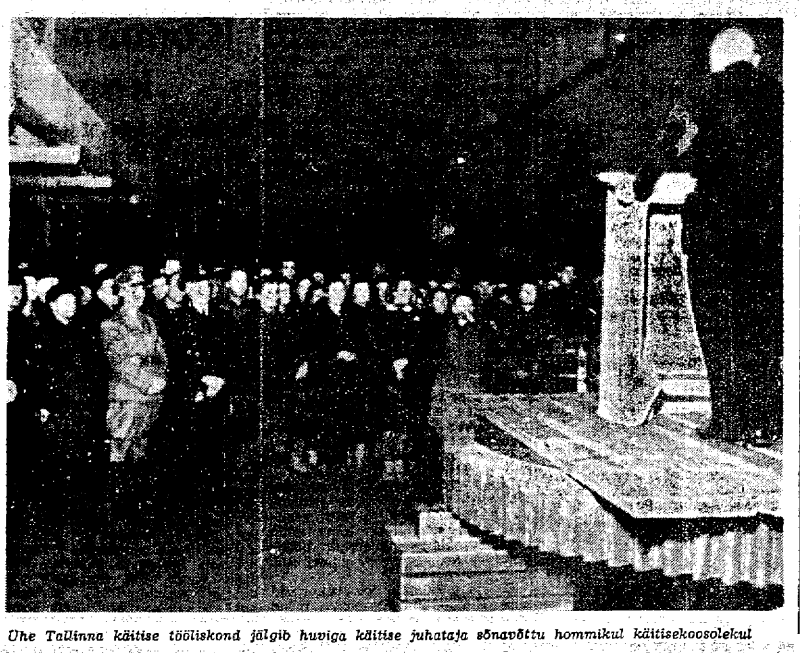

Ühe Tallinna käitise tööliskond jälgib huviga käitise juhataja sõnavõttu hommikul käitisekoosolekul

Tallinna teateid

Käitistes korraldatakse ühiseid lõunaid 20 000 töötajale

Tallinna ja Tallinn-Nõmme käitised ning ametiasutused hoolitsevad võimaluste piirides töötajate toitlustamise eest töökohal. Selleks korraldatakse paljudes kohtades odavahinnalisi ühiseid lõunasööke. Nendes käitistes ja asutustes, kus kohapealsed toiduvalmistamise võimalused puuduvad, kasutatakse ERÜ rahvaköökide abi.

Praegu saab käitiste korraldamisel sooje lõunaid üle 20 000 töötaja. Nende arv kasvab aga iga päevaga, kuna asutused ja käitised teevad kõik töötajaile selle soodustuse võimaldamiseks. Peale sooja lõuna võimaldavad mitmed käitised töötajaskonnale ka soojade hommikueinete andmist. Ühistoitlustamiseks annab Kindralkomissariaadi põllumajanduse osakond käitistele ja asutustele teatavaid lisakontingente.

Sokkide ja kinnaste kudumisega tuleb kiirustada

Villaste sokkide ja kinnaste kudumine Eesti omakaitseüksuste varustamiseks, mis algas Majandus- ja Rahandusdirektooriumi korraldusel enne jõulupühi, on annud juba esimesi tulemusi. Tallinnas, kus anti umbes 400-le kudujale 1500 kg lõnga, on valmistöid juba rohkesti tagasi toodud.

Neid kudujaid, kellede käes on veel poolelioleval töid ja lõnga, palutakse võimalust mõõda tööde lõpetamisega ja äratoomisega kiirustada. Sokkide ja kinnaste kiire äratoomine tagab omakaitselaste õigeaegse varustamise talvepakase vastu.

Merivälja elanikud püstitasid lumeväravaid

Pühapäeva hommikul asusid Merivälja elanikud ühisel jõul lumeväravaid panema Tallinn-Merivälja tee ääre, et vältida lumetuiskude halvavat mõju bussiliiklusele.

Omaalgatuslikus korras teostatud ürituisest võttis osa 25 kohalikku elanikku. Juba mõne tunni töö järele olid lumeväravad paigale asetatud.

Selle väikese aktsiooniga vabastati ühtlasi vastavad linnatöölised sõjaliselt tähtsate teede lahtihoidmiseks.

Tulemusi traavivõistluste rajalt

Tallinna traavivõistluste rajal andis pühapäevane võistluspäev järgmised tulemused:

1. jooks: 1. Kamerad, aeg 2.52½; 2. Hilda, aeg 2.34. (Võidud: üksikmäng 52 rmk., itaalia kassa 24,50 rmk., paarismäng 27,50 rmk.)

2. jooks: 1. Kalju, aeg 2.42; 2. Monolesko, aeg 2.42½. (Võidud: üksikm. 20 rmk., it. 18 rmk., paarism. 37 rmk.)

3. jooks: 1. Kamerad, aeg 2.53; 2. Pobeditel, aeg 2.53½. (Võidud: üksikm. 9 rmk., it. 33 rmk., paarism. 40,50 rmk.)

4. jooks: 1. Dollarwatts, aeg 2,31; 2. Donna-Klaara, aeg 2.53. (Võidud: üksikm. 7 rmk., it. 9 rmk., paarism. 8 rmk.).

5. jooks: 1. Lilo-Reet, aeg 2.29½; 2. Pamona, aeg 2.32. (Võidud: üksikm. 27 rmk., it. 12,50 rmk., paarism. 42,50.)

6. jooks: 1. Kroonprints, aeg 2.29¾; 2. Guy Stout, aeg 2.30. (Võidud: üksikm. 13,50 rmk., it. 26 rmk., paarism. 45 rmk.).

7. jooks: 1. Lilo-Reet, aeg 2.29½; 2. Mikumärdi, aeg 2.30. (Võidud: üksikm. 7,50 rmk., it. 13,50 rmk., paarism. 45 rmk.)

8. jooks: 1. Argon, aeg 2.36; 2. Cyklon, aeg 2.38¾. (Võidud: üksikm. 14,50 rmk., it. 16,50 rmk., paarism. 27,5 rmk.)

Pimendamise aeg täna

Algus kell 16.00, lõpp kell 7.05.

Perekonnaseisuteated

Tallinna linna perekonnaseisuametis on registreeritud järgmised perekonnaseisuumuudatused:

Sünnid: Krista Mildov; Anne Väljari; Kaisa-Merike Rosa; Vilve Joala; Marika Randlane; Kale Lehes; Tatjaana Vesselov, Rein Rebas; Rein Undla; Tiiu Sitk; Jaan Pärl; Andres Perendi.

Abiellumisteavid: Eduard Espe ja Helmi-Hermine Mõltsmees; Ferdinand Margis ja Paula Pärn; Enn Hiletamm ja Lidia Orav.

Surmajuhtumid: Kristine Teiverk, neiuna Tomingas, 84 a.; Tidrik Lauton, 69 a.; Rein Tõllasson, 5 kuud; Hans-Eugen Tikkar, 43 a.; Mart Lets, 70 a.; Helene-Louise Avent, 71 a.

Juho Jeets 50-aastane

Eile pühitses 50. sünnipäeva Tallinna linnavalitsuse revident-inspektor Juho Jeets.

Juho Jeets sündis Saarde vallas Pärnumaal, õppis Pärnu gümnaasiumis ja hiljem Tartu ülikoolis õigusteadust. 1913. a. alates olnud riigi- ja omavalitsuse teenistuses, sellest 20 a. Tallinna linnavalitsuses revident-inspektorina.

Valveapteegid Tallinnas

Teisipäeva öösl vastu kesknädalat

Tõnismäe apt., Tõnismägi 5, tel. 463-38; Kalamaja apt., V.-Kalamaja 7-a, tel. 440-74; Suur-Pärnu apt., Pärnu mnt. 68, tel. 463-21; S.-Karja apt., Suur-Karja 4, tel. 442-88.

Karistati sõjavangidega läbikäijaid

Tapa jaoskonna kohtunik mõistis Tallinnas elunev 30-aastase Leida Danilovi 2 aastaks vangimajja ühes kodanikuõiguste kaotamisega, kuna ta lubamatult oli astunud ühendusse sõjavangidega.

D. oli mõõdunud aasta kevadel annud Tapa raudteejaamas nõukogude sõjavangidele võileibu. Kohtus ta seletas, et tal olnud selleks luba saksa valvurilt. Kohtunik leidis, et seesugune kaebealuse seletus juhib kõigepealt tähtele häbivääristada Saksa sõjaväe au ja head nime. Tunnistajate seletuste kohaselt ilmneb aga pealeselle D. tegevuses kogu rahva jämedalt solvamise püüe ja teisest küljest katse kõiga lubamatumal viisil rikkuda ühises võitluses liitunud saksa ja eesti rahvaste koostöö parimaid üritusi. Peale selle kuna meil isegi on toiduainetest nappus ja neid saab elanikkonnale välja jagada vaid piiratult ja kindla vastava korra järgi, siis seda enam võitab süüalaste teguviis hukkamõistmisväärsele kuritegelikule meelsusele, mis on suunatud rahva ühise kaitse vastu.

Samal kohtuistungil karistati veel niisama raske karistusega nõukogude sõjavangidega ühendusse astumise ja neile toiduainete andmise ja nendega vahetuskauplemise pärast Tapal elunevaid 47-aastast Vassili Meolat, 66-aastast Irina Abrastsovi, 62-a. Karl Seepõldu ja 35-a. Kaarel Kaljurahu.

—o—

23

Taivaku põsed õhetasid ja sel hetkel tundus ta endale saamatu koolipoisina, kes on häränud endale suuremad kohustused kui ta suutis kanda.

„Me võime seda ju veel teha, pole hilja," ütles ta.

„Ja teeme ka," kinnitas Soomest tulnu.

„Teele, poisid!" hõikas Sarapuu. „Hommikul läheb suurejooneliseks enamlaste nõpeldamiseks!"

Mindi maantee ääre, otsiti sobiv paik välja ja jäädi hommikut ja enamlasi ootama.

Koos saabuva päeva valgusega saabus ka automootori põrin — see saagi liginemise kuulutaja.

Mehed muutusid valvsaks. Kõigi olekust peegeldus pinge. Nad ootasid. Ja siis võis metsa vahelt juba selgesti eraldada nelja auto siluetti.

Veoautos olijad kandsid madalaid inglise kiivreid — see ei lasknud enam kahelda, et nende poole sõitjad olid hävituspataljonlased. See aina valas uut tahet neile kallale tormamiseks. Mehed olid nagu pinguli tõmmatud viiulikeeled.

Juba võis näha esimese veoauto juhiruumi katusel laskevalmis seatud kuulipildujat. See aga ei kohutanud põõsaste taga peidus olevaid metsavendi.

„Jaan tulistab oma kuulipildujaga kolonni ees sõitvat autot, Sarapuu silmast, mele teised võtame keskmised käsile!" kõlas käsklus.

Järgmine hetk tõi juba relvastatud meestega laaditud veokid varitsejate kohale.

„Tuld!"

Automaat hakkas tööle. Kogu ümbrus oli korraga täidetud kõrvulukustava raginaga. Kolonni ees sõitev auto lõi vankuma, sõitis mõned meetrid siksakiliselt, nagu uut suunda otsides, ja tormas siis rappudes teetammili alla, otse tulistava Jaani poole. Mehi paiskus maha nagu küpsenud vilja puult. Osa langes kuulidest tabatuna, osa hüppas ise, kuid neidki tabasid vihased kuulid.

Peagu samaaegselt peatus teine auto. Kolmas tormas hirmsa ragina nagu sellele otsa. Sealgi tegid surmakülvavad automaatrelvad ja granaadid puhta töö. Elu ei säästetud kellelegi.

Kolonni ees sõitnud auto oli kukkunud maanteekraavi ja jäigi sinna kummuli lebama. Ka sinna ei jäänud elavaid. Surmal näis sel hommikul algavat suurpäev.

Kolonni lõpus sõitev auto, Sarapuu saak, oli jäänud teistest veidi maha.

Pärast teist lasku Sarapuu relv stoppas. Teised ei märganud seda kanges tulistamise hoos ja sel ajal, kui Sarapuu naksutas oma relva juures, seda korda seada püüdes, keeras sõiduk järsu kurviga ümber. Ta tormas üle madala maanteekraavi, upitus taas maanteele ja kihutas tagasi tuldud suunas.

Küll kargasid raksavalt plahvatavad granaadid talle järele, aga ei ulatunud enam haarama selles olnud mehi.

Haaratuna metsikust vihasööstust, krahmas Sarapuu kuulipilduja ja tahtis seda pea kohal hoides põgenejaile järele tormata, kuid komistas lindile ja kukkus otseti oma relvale. Kui ta taas tõusis, oli ta nägu verine. Ta äigas käeseljaga üle näo ja muutis selle ilme veelgi metsikumaks.

Teised naersid. Sarapuu äpardus tundus neile koomilisena. Olukorra pinevus aga põhkis selle kohe.

„Mis sul viga?" küsis Talvak.

„Mis viga! ... Neetud rauakolask, vanarauaks kõlbab teine, mitte aga relvaks!"

Nagu kinnituseks oma sõnadele tõukas ta jalaga mitu korda enda ees lebavat kuulipildujat. Siis ütles:

„Kas kellelgi on taskurätti, ma seon oma näo kinni."

Talvak läks langenuid vaatama. Suurem osa neist osutus juutideks. Aga oli ka petserlasi ja teisi, eestlasi oli ainult mõni üksik.

„Ei tea, mida need punased röövlid on siia ehitanud, et tulevad hävitama!" sõnas Talvak. „Aga need koerad said õige palga."

„Ometi kord sai oma soovi järgi neid neetud juute peksa, muidu poevad ikka teiste selja taha ja rüvetavad tänkide kaitse all teiste pühadusi. Meiegi sini-must-valge külge panid juudid esimesena oma roojase käe."

Kui siis mindi vaatama, miks Jaan ei tule oma relva juurest ära, leiti, et ta on surnud.

Tal oli peahaav.

„Imelik, kuidas see küll juhtus!" imestasid teised.

„Nähtavasti plahvatas kahe auto kokkupõrkamisel midagi, mille kild teda tabas."

Talvak silmitses oma langenud sõpra kurbusega.

Sarapuu, sidunud oma põsehaava kinni, märatses edasi. Ta räuskas:

„See on viimne kord, kus ma vene relvaga sõdin! Ära teotavad õige mehe! Roosteanisule kogu see rämps maha müüa, aga mitte kaasas vedada!"

Üks Soomest tulnuist aga sõnas käskivalt:

„Nüüd saak ruttu kokku ja minema!... Endid me rünnata ei lase.

Äkki Talvak tundis end üsna tagaplaanile surutuna. Need Soomest tulnud eestlased olid temast üle kasvanud, ja Talvak ei püüdnudki sellele vastu võidelda. Ta aistus, Ta mõistis, et neil oli suurem õigus juhtimisele, sest nad ei sipelnud võitluses armastuse võrgus, kuigi nad polnud ka askeedid. Nad elasid jõulist sõdurielu ega unistanud tema kombel relva taga tütarlapsest, kuupaistest ja vargsi saadud suudlusest. Nad ei nukrutsenud ka langenud sõbra juures, sest sõda polnud halisemiseks, vaid võitlemiseks ja võitmiseks.

Kuigi ta mõistis oma nõrkusi, ei saanud ta ennast muuta. Ta õmbus tagasi, et anda juhtimisi neile, kel tema meelest selleks oli suurem õigus.

XX

Ülal puude kohal mürises midagi kurjakuulutavalt. Mehed tõmbusid maanteelt puude alla. Ja juba lendaski kahepinnaline, punaseid viisnurki kandev lennuk üle maantee. Ta tega aga kohe pöörde ja ilmus taas äsjase lahingu paigale. Ta lendas nii madalalt, et meestel oli tunne, nagu puudutaksid ta rattad kõrgemate puude latvu.

„Viimne aeg kadumiseks!" ütles uus juht.

„Aga langenud kaaslane?" sõnas Talvak.

„Ühe surnu pärast ei saa elavaid hädaohtu viia," sel ta vastuseks.

Kuigi Talvakul oli kahju Jaani matmata jätta, mõistis ta, et olukorrale tuleb alistuda. Lakkas keegi kord olemast, tuli ta jätta. Lahinguväli polnud nukrutsemiseks. Leinasid need, kes ei sõdinud.

Ja Talvakul valdas suur üksindustunne. Kuigi nad polnud Jaaniga südameasjust peagu üldse rääkinud, tundus Talvakule, et ta oli kaotanud ainsa inimese, kellele ta oleks võinud kõigest teesklemata kõnelda.

Talvak higistas. Müts oli ebamugav, aga ta ei võtnud seda peast. Ta ei leidnud sel enam mõtet olevat. Talle tundus, et ta oli veidi segi kõverasse vajunud, aga ta ei viitsinud end ka sirgeks ajada.

Punaseid viisnurki kandev lennuk aga pöristas endiselt metsa kohal, nagu otsiks ta saaki. See tegi mehed veidi kärsituks ja nad hoidusid hästi puude tüvede ligi, kui lennuk nende kohalt üle lendas.

Viimaks jõuti metsamajakese juure.

„Ma lähen kutsun Antsu ära," sõnas nõüd Talvak.

„Jah, ega rohkem kui ühel pole mõtet minna. Seal on lage ega saa end varjata. Teised puhaku nii kaua."

Mehed ei lasknud seda endale teist korda ütelda.

„Neetud sitikas!" pahandas Sarapuu. „Oleks paras kivi, viskaks teise maha. Aga ei viitsi kivi hakata otsima!"

„Viska, viska!" õrritasid teised, aga Sarapuu ei reageerinud sellele. Ta viskus kõhull murule ega telnud väljagi, et peale tema oli veel teisigi.

Talvak murdis endale suure lepaoksa, et varjata end sellega ülal tiirleva lennuki eest, ootas, kuni see maja kohalt eemaldus, ja pistis siis jooksu. Ta jõudiski õnnelikult hoonesse.

Tõsi sumises kärbseid. Laual vedelesid eelmise päeva pidusöögi jäänused. Ruum ise oli tühi. Ainult tagakambrist kostis kellegi magamise norinat.

Talvak läks sinna.

Ants lebaski voodis seljaga väljapoole.

„Tere keskpäevast!" hõikas Talvak.

Magaja pobises midagi unesegaselt ja pööras enda seljale. Vaatas hulga aega lakke ja siis silles ukse poole, kus Talvak seisis. Tedagi tunnistas ta hulga aega. Ja siis, tunnud Talvaku ära, upitas end lõdvalt istukile. Ta saabastatud jalad kukkusid seejuures kõlksatades põrandale. Haigutus kiskus ta suu nii pärani, et lõualuud naksusid. Suigenud suu, ringutas ta, ja heitis taas asemele pikali.

Male

Algas tugevate maletajate turniir

Tallinna E. Maleseltsi korraldusel algas neljas tugevate maletajate turniir, milles võistlevad peamiselt keskklassi maletajad. Turniirist osavõtjad on (loosi järjestuses): 1. Randviir, 2. Renter, 3. Kurek jun., 4. Th. Tamm, 5. Kalde, 6. Tepaks, 7. Rose, 8. Kärdi, 9. Karring, 10. Elango, 11. Israel ja 12. Hildebrand. Turniiri esimesed 4 võitjat pääsevad Tallinna 1943. a. esivõistluste finaali.

Karringu rivimale

„Puhkus ja Elurõõmu" rivimale sarjas esines pühapäeval keskklassi maletaja Guido Karring 18 maletaja vastu. Tulemus oli väga tagasihoidlik: 11 võitu, 3 viiki ja 4 kaotust ajaga 3 tundi 37 min. Ajaületamise trahvipunkte maha arvates jäi Karringu lõpptulemuseks 11 punkti.

P. Kerese simultaan Valgas

Male suurmeister Paul Keres viibis pühapäeval Valgas, kus ta andis simultaani. Suurmeistri vastu mängis 33 Valga parimat maletajat. Simultaan lõopes juba enne kolme tundi ja tulemuseks oli Kerese 31 võitu, 1 viik ja 1 kaotus. Suurmeistri võitjaks oli gümnaasiumiõpilane Lepner. Ka viigi saavutaja oli kooliõpilane. Tuleval pühapäeval annab Keres simultaani tallinlastele.

Nõmmel korraldatakse malevõistlused

Nõmmel algavad s.-s. Kalju korraldusel malevõistlused, millest osavõtu võimaldatakse kõigile Nõmme malehuvilistele. Võistlustele registreerimine sünnib Kalju ruumes.

SPORT

Selgusid Eesti meistrid vabamaadluses

Sport saavutas 4, Sakala, Tartu Kalev ja Puka Spordiring igaüks 1 meistritiitli

Laupäeval ja pühapäeval Tallinnas Tõnismäe võimlas toimunud meistrivõistlused vabamaadluses selgitasid 7 värsket Eesti vabamaadlusemeistrit. Meistriteks vabamaadluses tuliid alates kärbeskaalust kuni raskekaaluni: Matti Maiste, Martin Maiste, Roos, Laan, Kukk, Sinisalu ja Rohtmets. Nendest 4 meistrikohta langes v.-s. Spordile, üks Viljandi Sakalale, üks Tartu Kalevile ja üks Puka Sporidringile. Üldpunktidega tu ülekaalukaks võitjaks Sport, kes saavutas 23 punkti, järgnesid Tartu Kalev 5 punktiga, Puka Spordiring 4 punktiga, Sakala ja Tallinna Kalev 3 punktiga ning Paide Järvapojad ja Pärnu Tervis 2 punktiga.

Üheksandat korda saavutas vabamaadluses meistritiitli keskkaallane August Kukk, kuna esmakordselt kindlustasid endale meistrikohad raskekaallane Sinisalu ja kergekaallane Roos.

Üksikuis kaaludes andisid matšid järgmised tulemused:

Kärbeskaal: Matti Maiste (Sakala) — Rünne (Sport) 3:0, Maiste—Soome (Sport) aeg 6 min. 34 sek., Rünne—Soome 3 min. 1. ja Eesti meister Maiste, 1 kaotuspunkt, 2. Rünne, 3 kaotuspunkti, 3. Soome, 6 kaotuspunkti.

Sulgkaal: Noor (Tartu Kalev) — Lettermo (Sport) 3:0, Martin Maiste (Sport) — Allan (Järvapojad) 24 sek., Looaru (Tallinna Kalev) — Passul (Puka) 2 min. 12 sek., Nautras (Sport) — Veismann (Sport) 5 min. 35 sek., Maiste—Lettermo 1 min. 21 sek., Allan—Noor 7 min. 27 sek., Looaru—Nautras 3:0, Veismann—Passul 1 min. 15 sek., Maiste—Looaru 2:1, Maiste—Nautras 3:0. 1. ja Eesti meister Maiste, 2 kaotuspunkti, 2. Looaru, 3 kaotuspunkti, 3. Nautras 6 kaotuspunkti.

Kergekaal: Viitung (Tartu Kalev) — Pabstel (Puka) 2 min., Männis (Tallinna Kalev) — Karmo (Sakala) 3:0, Roos (Sport) — Mäeveer (Sport) 2 min., Roos—Suigussaar (Sport) 3 min. 35 sek., Männis—Viitung 3:0, Suigussaar—Mäeveer 1? min. 35 sek., Roos—Männis 2:1, Suigussaar—Männis 2:1. 1. ja Eesti meister Roos, 1 kaotuspunkt, 2. Suigussaar, 5 kaotuspunkti, 3. Männis, 6 kaotuspunkti.

Kergekeskkaal: Peensalu (Sport) — Kirsipuu (Tervis) 14 min., Laan (Tartu Kalev) — Saarsalu (Tervis) 3:0, Müürsepp (Puka) — Võllas (Tervis) 3:0, Ojasalu (Sport) — Hermann (Puka) 1 min. 34 sek., Evart (Sport) — Kaasik (Tartu Politsei Spordiring) 2 min. 40 sek., Laan—Peensalu 1 min. 23 sek., Saarsalu—Kirsipuu 9 min. 6 sek., Ojasalu—Võllas 6 min. 1 sek., Müürsepp—Kaasik 4 min., Laan—Ojasalu 3:0, Saarsalu—Müürsepp 5 min. 44 sek., Laan sai loobumisvõidu Evartilt ja Saarsalu—Ojasalu 5 min. 28 sek. 1. ja Eesti meister Laan, 2 kaotuspunkti, 2. Saarsalu, 3 kaotuspunkti, 3. Ojasalu, 6 kaotuspunkti.

Keskkaal: Vassil (Puka) — Kõssel (Tervis) 2:1, Kukk (Sport) — Edeberg (Järvapojad) 1 min. 43 sek. 1. ja Eesti meister Kukk, 0 kaotuspunkti, 2. Edeberg, 3 kaotuspunkti, 3. Vassil, 7 kaotuspunkti.

Poolraskekaal: Vahur (Sport) — Põrk (Sport) 56 sek., Põrk—Sinisalu (Puka) 3:0, Sinisalu—Vahur 4 min. 35 sek. 1. ja Eesti meister Sinisalu, 3 kaotuspunkti, 2. Vahur 3 kaotuspunkti, 3. Põrk, 4 kaotuspunkti.

Raskekaal: Viirsalu (Tervis) sai loobumisvõidu Vernikult (Puka), Rohtmets (Sport) — Järss (Sport) 3:0, Võngerfeldt (Tartu Kalev) — Järss 5 min. 30 sek., Rohtmets—Viirsalu 10 min. 2 sek. 1. ja Eesti meister Rohtmets, 2 kaotuspunkti, 2. Võngerfeldt, 3 kaotuspunkti, 3. Järss, 6 kaotuspunkti.

Saksa—Rootsi poksis 12:4

Pühapäeval Breslaus toimunud Saksa—Rootsi poksimaavõistlusel saavutas Saksa üllatuslikult suure võidu — 12:4. Rootslastest saavutasid võidupunkte sulgkaalus Börje Jansson Artur Büttneri üle ja kergekeskkaalus Börje Vretmann Alfred Herchenbachi üle. Kõik maavõistluse üksikmatšid lõppesid punktivõiduga.

Tartu Spordiklubi ja TSK poksis 8:4

Pühapäeva õhtul Tartus Vanemuise kontsertsaalis toimunud Tallinna ja Tartu Spordiklubide vaheline poksiklubivõistlus võitsid tartlased 8:4.

Üksikuis matšides kujunesid tulemused järgmisteks: kärbeskaalus Karijärv (Tartu) võitis Karingu (Tallinn) 3:0; sulgkaalus Lukk (Tartu) saavutas esimesel roundil tehnilise k.-o.-võidu Reeti (Tallinn) üle; kergekaalus Mägi (Tartu) võitis esimesel roundil tehn. k.-o-ga Sepa (Tallinn); kergekeskkaalus võitis õhtu parimas matšis Mihkel Arman (Tartu) Ernitsa (Tallinn) 3:0; keskkaalus Allik (Tallinn) võitis Kupperi (Tallinn) 3:0 ja poolraskekaalus saavutas Henno (Tallinn) ülekaaluka võidu Urmi (Tartu) üle.

Külla Eesti riigitööteenistuslastele

Reichsarbeitsführeri kutsel külastavad riigitööteenistuses viibivaid eesti vabatahtlikke Viljandi maavanem Hansen, Sisedirektooriumi osakonnajuhataja Põldmets ja „Eesti Sõna" toimetaja, kirjanik Krusten, kes vilvad riigitööteenistuse noortele eesti vabatahtlikele tervitusi kodumaalt ja tutvuvad riigitööteenistuslaste töö, elu ja tegevusega.

Eesti külalisi saadab reisil oberfeldmeister Liebisch riigitööteenistuse Tallinna vastuvõtustaabist.

Uudiseid kodumaalt

Türilt

Rahvatants võtab hoogu. Vanade rahvuskommete elustamiseks ja populariseerimiseks on Türi Spordiring teinud iluse algatuse rahvatantsukursuste korraldamise näol. Kursused algasid juba möödunud aasta sügisel õpetaja Soomre juhatusel ja on leidnud elavat osavõttu. Neli parimat tantsupaari võtab ka osa Järva talvemängudest, mis toimuvad Paides 20. ja 21. veebruaril.

Saksa keele kursused. Türi koolimajas algasid esmaspäeval saksa keele kursused. Õppetöö kursusel toimub kolmes grupis — algajad, vähem edastijõudnud ja enam edasijõudnud. Kursused kestavad kolm kuud ja osavõtumaks isikult on 7 rmk.

Viljandist

Naiskutsekoolis õppetöö ajutiselt katkestatud. Viljandi linnaarsti korralduse kohaselt on kohalikus naiskutsekoolis difteeria tõttu õppetöö ajutiselt kuni 28 jaanuarini katkestatud.

Läänemaalt

Jõi enda surnuks. Ridala v. Saarika külas toodi koju Johannes Jürjer, kes varsti pärast seda suri meelemärkusele tulemata. Surma põhjustas liigjoomine. Mees oli peagu vahetpidamata istunud viinaklaasi juures juba jõulupühadest saadik.

Valgast

Õhtu ungari muusikale. Laupäeval ja pühapäeval oli Valgas Sädes korraldatud ungari muusika õhtu. Esines „Puhkus ja Elurõõmu" kapell Kattai juhatusel.

Pihkvast

Turul elav tegevus. Hoolimata sellest, et kommunistide võimu kestel kehtis siin uus kalender, mille järgi jõulupühad on 2 nädalat varem kui endise järgi, ja pealegi kommunistlik kord ei tunnistanud üldse jõulupühi, on Pihkva veneliaste seas kõigest hoolimata neid ikka peetud já seejuures tingimata vana kalendri järgi.

Nii pühitseti neid pühi siinsete veneliaste perekonnis nüüdki. Sel puhul oli kohalikul turul tegevus üsna elav. Peale igasuguste kuuskede oli müügile toodud eriti rohkesti tapetud linde, peamiselt hanesid. Ei puudunud ka sealiha.

Liiklemisõnnetus Tartus

Tartus juhtus laupäeva hommikul kella 10 paiku Võidu ja Poe tänava nurgal autoõnnetus, mis nõudis ohvriks inimeld. Nimelt jooksis Barclay väljaku poolt sõitvale Tallinna võiekspordi autole F 12 011 ette keegi naine. Autojuht, püüdes vältida õnnetust, pöördus järsult paremale. Tagajärjeks oli auto paiskumine vastu kõnnitee serval asetsevat liiklusjuhendi posti, mis murdus. Suure hooga langev tulp tabas pähe kõnniteel tulevat Linda-Marie Rohtlat, kes sai silmapilkselt surma. Surmasaanu oli 55 aastat vana ja elas Tartus, Lepiku 6—5.

Teater ja muusika

Estonia teater

Täna „Sevilla habemeajaja" (Loo-Talvari, Teder, Haabjärv, Christiansen, Raukas jt.) Homme „Luigejärv". (Hagus, Ahi, Kalevi, Palang, Mölk, Tauliso, Lind). Neljap. „Tütarlaps kodumaata". Reedel „Nimed marmortahvlil".

Eesti Draamateater

Täna „Sündmused agulis". Kolmap. „Vargamäe vanad ja noored". Neljapäeval saksakeelne komöödia „Liebesbriefe". Teisipäevlti on kassa suletud.

Väiketeater

Täna „Vastumürk". Homme „Igale oma" (res.). Neljap. „Ellen Paas". Reedel „Kaluvid" (res.). Laup. „Patuoinas".

Raadio

LANDESSENDER REVAL

Kolmapäev, 27. jaanuar

5.00 Saade Saksa sõjaväele. 6.15 I hommikuvõimlemisert (ülek.). 6.45 Päevauudised. 7.00 Päevauudised saksa k. 7.15 II hommikuvõimlemisert (hpl.). 8.45 Päevauudised. 9.00 Päevauudised saksa keeles. 9.10 Vahemuusika (hpl.). 9.30 Koolidele: „Karjapoisist opetlaseks". Kuuideplite dr. M. Veske 100. sünnipäeva tähistamiseks. Käsikiri: M. Sillaots. 12.00 Helisev ajavitide (hpl.). 12.30 Päevauudised saksa k. 12.45 Lõunamuusika (hpl.). 13.45 Päevauudised. 14.00 Päevauudised saksa k. 14.20 Kauneid meloodiaid (E. Lisane trio). 15.00 Külaskäik E. Künnecke juure (Ringhäälingu skur ork., juh. P. Nigula, ja hpl.). 16.00 „Kasvuaastad". M. Sillaotsa mälestusteraamatust „Sealpoolt kõhniseid" (M. Luts). 16.20 Muusika pärastlõunaks (Ringhäälingu suur ork., juh. P. Nigula). 17.00 Päevauudised ja saatekava õlevaade saksa k. 17.15 Suurte meistrite plaipalaid (mgn.). 17.30 Saksa keele tund. 17.50 Päevauudised. 18.30 Aja käes ja saatekava õlevaade. 18.30—18.15 Saksa sõduri tund (kirev tund Ringhäälingu tantsukapelli ja solistidega).

Ametlikke teateid

TEADAANNE

15. toitluserioodli taiviliselanikele elatistarbeainete-kaartide alusel Eesti linnades, asulais ja maal müüdava viina kohta.

15-ndal toitluserioodil müüdakse ¼ l viina:

1) Kõigile tubaka- ja tubakasaaduste kaartide omajaile erikupongi „UU" vastu.

2) Kõigile pikaaja- või õõtöölise elatistarbeainete-lisakaardi omajaile erikupongi „g" vastu.

3) Kõigile rasketöölise elatistarbeainete-lisakaardi omajaile erikupongi „h" vastu.

4) Kõigile üllaraskatöölise elatistarbeainete-lisakaardi omajaile erikupongi „i" vastu.

Kõik eelnimetatud 15-nda riperioodi kupongid on kehtivad kuni 15-nda toitluserioodi lõpuni, s. t. 28. veebruarini 1943. a.

Viina müük toimub ainult tühjade riigivihapudelite (ka suuremate) vastuandmisel.

Tallinnas, 25. jaanuaril 1943.

H. Leik,
Põllumajanduse Keskvalitsuse direktor

TEADAANNE

söötainete kaartide alusel Tallinna linnas (roos Tallinn-Nõmme linnaosaga) antava hobusõõda kohta 25. jaanuarist kuni 31. jaanuarini 1943. a.

Turukorraldusvalitsuse otsuse kohaselt antakse ajavahemikus 25. jaanuarist kuni 31. jaanuarini (kaasa arvatud) 1943 selleks varem määratud kauplustest söödakaartide alusel hobusõõta järgidel A ja B ning liik E-sse kuuluvaile politsei raisareservi hobustele alljärgnevalt:

1. KAERU: kõigi söödakaartide kaerakupongide A 106, B 101 ja E 101 vastu valgete kaartidega 15 kg. roheliste kaartidega 20 kg ja punaste kaartidega 25 kg.

(Allkirj)

Tallinna veotalituse juhataja

OIENDUS.

„Eesti Sõnas" 24. jaan. k. a. (nr. 18) ametlike teadete osas ilmunud teadaandes elatistarbeainete ratsioonide kohta on leivaratsioonide osas juhtunud ekslitav viga — punkt 1. all on jäänud ära järgmine lause:

„6—17-a. noortele 2200 grammi nädalas, sellest 2100 g rukkileiba, 100 grammi nisuleiba."

Pealeselle tuleb märge I lugeda järgmiselt:

„Märge I. Nisuleivana antakse sepikut. Nisuleiva asemel on lubatud osta 75% ulatuses kupongil märgitud leivakogusest jämedat nisujahu (sepikujahu), kusjuures on võimalik 0—17-a. lastel ning 18-a. ja vanemall kahe nädala kohta ühe 100-g nisuleivakupongi eest osta 75 g jämedat nisujahu (sepikujahu).

Nisuleivakupongide vastu on võimalik saada rukkileiba, kuna sga rukkileivakupongide vastu nisuleiva saamine pole lubatud."

Kõik eelnimetatud 15-nda riperioodi kupongid on kehtivad kuni 15-nda toitluserioodi lõpuni, s. t. 28. veebruarini 1943. a.

Viina müük toimub ainult tühjade riigivihapudelite (ka suuremate) vastuandmisel.

Tallinnas, 25. jaanuaril 1943.

H. Leik,
Põllumajanduse Keskvalitsuse direktor

Isamaa ilu hooldes,
Vaenlase vastu võitledes...
Idarindel langes raskes heitluses
rv. Voldemar Salumaa
27. 11. 42.
Leinavad
Eesti 36. Rindepat. ülem,
ohvitserid ja meeskond.

Isamaa ilu hooldes,
Vaenlase vastu võitledes...
Idarindel langes raskes heitluses
veltv. Ahto Tammemäe
27. 11. 42.
Leinavad
Eesti 36. Rindepat. ülem,
ohvitserid ja meeskond.

Isamaa ilu hooldes,
Vaenlase vastu võitledes...
Idarindel langes raskes heitluses
allohv. Johannes Urm
30. 11. 42.
Leinavad
Eesti 36. Rindepat. ülem,
ohvitserid ja meeskond.

Vaevarikka raske haiguse järele lahkus meist jäävalt
Ricard Johannes Müllbaum
* 2. VIII 1890 Tallinnas.
† 22. I 1943 Sondas.
Leinavad abikaasa ja omaksed.
Matmine 31. I. 1943 V.-Nigula kalmistul.

Valkseil lahkus
Helene Avent
* 3. märtsil 1871, † 24. jaan. 1943.
Puusärkpanek 26. jaan., k. 16 Lõokese tn. 3. Ärasaatmine sealtsamast 27. jaan., k. 12.30 vanale Kaarli kalmistule.
Perekond Bach

Surma läbi lahkunud töölist
Anette Rubbart'it,
* 14. veebr. 1907, † 20. jaan. 1943
mälestab Tallinna Tünnivabrik

---

20. skp. lahkus valkseil mele hea isa, minu kallis mees, armas poeg ja võimees
Leo Must
Valusas leinas lapsed, naine, ema ja ämm.
Matmine Rakkes laupäeval, 30. skp., k. 14.

---

22. jaan. 1943 lahkus Kuremäel meie armas
Iraida Roosaar
Valkses leinas mälestavad
vend abikaasaga ja kaugelvõlvõõde perekonnaga.

Parimates noorusaastates Igaveseks uinunud unustamata kallist sõpra
Voldemar Maide't
leinab kurbuses
A. Järve perekonnaga.

Surma läbi lahkunud armast onu
Andreas Konga't,
* 20. jaan. 1943. a. Narva-Jõesuus,
leinavad õde, ristipoeg ja vennalapsed.

Kaugel kodumaast õdarindel langenud unustamata kallist
ltn. Leonhard Rilt'i,
* 4. 2. 1915. † 7. 12. 1942.
leinavad abikaasa ja pisipojake

Armast ristipoega
Kalju Koormaa'd,
* 4. aug. 1941, † 15. jaan. 1943.
mälestavad kurbuses ristiisa ja ristiema.

Idas langenud kallis
Aksel Tomingas
* 31. 5. 1915. † 11. 12. 1942.
Valusas leinas abikaasa, vanemad, õde ja sugulased.

TEATRID KONTSERDID

ESTONIA TEATER

Teisip., 26 jaan., „Sevilla habemeajaja" Keskn., 27 jaan., „Luigejärv". Nel. ap., 28 jaan., — „Tüdarlaps kodumaata". Reedel, 29. jaan., „Nimed marmortahvlil".

Kassad on avatud k. 12—15 ja k 17—19

EESTI DRAAMATEATER

Teisip., 26. jaan., (res.) „Sündmused agulis".
Kolmap., 27 jaan., „Vargamäe vanad ja noored".
Neljap. 28. jaan., saksakeelne komöödia „Liebesbriefe".

Kassa avatud k 12—15 ja 17—19.

Teisipäeval kassa on suletud.

VÄIKETEATER

Teisip., 26. jaan., k. 19 „Vastumürk".
Kolmap., 27. jaan., k. 19 „Igale oma" (res.)
Neljap., 28. jaan., k. 19. „Ellen Paas".

Kassa on avatud k 12—15 ja 17—19.30.

Varietee-teater „PLAZA" Tartu mnt 4-a

Teisip., 26. jaan. 1943. a., jaanuarikuu varietee-eeskava: ATTRAKTSIOON: Torrero-trupp (Berliini „Wintergarten"i ja „Scala" artistid) Kaastegevad lauts-kapell „Gloria" ja „Plaza" artistid

Alg. k. 20. Piletite eelmüük k. 10—12 ja 18.30—20

TUNNID

Matemaatika, füüsika ja keemia tunde annan. Soo 12—14.

Füüsika, algebra, geom., trigonom., jne. tunnid. Tulen koju. Sit. 28/15766.

Anal. geomeetrias ja matemaatikas võtan tunde II kl. kursuse ulatuses. Sit. 8/15785.

Saksa keele tunde võetakse Nõmmel p. 1. Sit. 34/15614.

I Kiivitila keelte- ja masinakirja-kursused Tallinnas, S.-Karja 12—4, tel. 472-72. Tõõtavad: eesti, soome, saksa, vene, inglise, prantsuse, ladina ja rootsi k., rühmad (algaj. ja edasijõudn.). Lektoreiks kõrg. ja erihariduse õppejõud. Soovijaile avat. tulev nädal veel uued saksa, soome, vene ja ingl. k. rühmad. Registr. uutesse ja senisesse rühm. (mõned kohad) k. 10—12 ja 16—18 kurs. bürroos, S.-Karja 12—4, tel. 472-72. — Bürroos saadaval J. Kiivitilla „Praktiline vene keele õpik".

Kursuste juhataja J. Kiivitila.

KINOD

Mängukava 25.—31. jaan. 1943. a. Telefoni teel nädalamõõt ei varuta

*) Noorsoole lubatud.

**) Noorsoole üle 14 a lubatud.

Tungi õrahoidmiseks palutakse külastada esimesi seansse.

Alg. 16.30, 18.30 20.30

GLORIA PALACE. Viimi veri. Willy Fritsch, Maria Holst, Theo Lingen, Hans Moser. Alg. 16.00, 18.15, 20.30

HELIOS. Kora Terry, Marika Rökk. Neljas nädal! Alg. 16.00, 18.15, 20.30

PLAZA. Mis juhtus sel ööl? Lili Murati, Carl-Ludvig Diehl. Alg. 15.30, 17.30.

KUNGLA Sõnapuri tiiger La Jana Fritz van Dongen, Hans Söve Alg 16.00, 18.15, 20.30

AMOR. Suur armastus. Zarah Leander, Viktor Staal. Kolmas nädal!

FORUM. *) Therese Krones, Maria Harell, Hans Holst.

DIANA. *) Rindeteater. Hell Finkenzeller, René Deltgen.

ORION. *) Seitse aastat õpardusi. Hans Moser, Theo Lingen

SKANDIA. *) Kultuuretendus. Suur õpardus.

MARS. Jaanituli. Anna Dammann, Otto Wernicke.

VICTORIA. Süda jääb ankruse. Gustav Fröhlich, Viktoria v. Ballasko. Alg. 17.00, 19.00.

KOPPEL. Läbi tule. Hell Finkenzeller, Ernst v. Klipstein. Alg. 17.00, 19.00.

TÖÖTSIMISED

Masseerija. Keha- ja näomassaaž. Emilie Vehlmann-Leppik. Kaupmehe 15—2, tel. 470-90. Kella 10—13 ja 16—18.

2 maatõtarlast soov. õhte suuremasse talu või õkskõik mis tööd. Soov. mitte linna. Sit. 19/15799.

Ärisse, kontorisse või õkskõik mitsug. sisetöödele (masinakirja oskus) palub noor keskharid. pr. Sit. 16/15796.

Kummikalosse parandan. Sit. 4/15824.

Tallu perennaseabiks, lapseõiodi. v. m. s. kergem. tööle, kuhu asst. lapse ligi võib võtta. soovin. 16. jaan. sit. 7/15827.

Teenistust büroosse soovib kaubanduskeskk. haridl. prl. Vill. kõigis kontoritöös. Sit. 1/15821.

Apteegi 3, II kord. Kantud riiete parandamise ja ümberpõõramise tõõkoda. Võetakse vastu naiste- ja meestemantlite ja palitute ümberpõõramistõid iga p. k. 11—13 ja 15—18.

Lukuseppmeister, viiunud, õisõb vastavat kohta maale tõõstuse meistriks või tõõjuhatajaks. Masinaehituse, saeveskite, veeturbiini ja aurumasinate alal suur viiumus. Sit. 5371/5376.

Küttepuude vedusid võtan vastu maalt raudteega (laadimisi ja Tallinna toomisi). Sit. 5337/5332.

TÖÖPAKKUMISED

Mees- ja naislihttõõlisi vaja kohe kestvatele tõõdele P. K. „Võlekspordi" keskmeleriisse. Tallinn, Jakobsoni 14. Raskelõõlistele lisstoldukaardid. Tõõtamel, Pärnu mnt. 36, tuba 31.

Tõõlisi vaja karusnahavärvimise tõõ alele. Kuninga 6. Reg. Tõõametis, tuba 13.

Tisleriid, treialeid ja poleerijaid vaja. Tõõlistele võimald. pikaajatõõ toldukaardid. Läbir. U/Ü „ATK" kontoris, Raekojapl. 17. Reg. Tõõametis, Roosikrantsi 23, tuba 13.

Askjalga vaja kiiresti M. Teesalu ja E. Meri ajakirjand. ärisse, Harju 43. Tõõlepalk. Tõõametis. Pärnu m. 36, tuba k 9—12.

Naiskokka õõsitakse ärasõõduks Saksa staabi juure. Toiduvalm. kuni 20 inim. Reg. Tõõametis, tuba 43.

Juurelõikajaid vaja nahatõõstus A/S. Union, Maskri 19/21. Reg. Tõõametis. Roosikrantsi 23, tuba 38.

Palitu ümberpõõr. tõõ. kes ratsepalt teeks kilr.? Sit. 6/15826.

Vallasekretäriabi ja kantselelametnikku, kes valitis, saksa keelt, vajab kohe Koigi vallavalitsus. Avaldused V. S. ettenähtud dokum. ja elulookirjeld. Koigi vallavalitsusele

Koigi vallavalitsus.

Vallasekretäriabi, kes on valla kantseleitõõs viiunud, vajab kohe Kuremaa vallavalitsus. Avaldused tunnist. ja isikl. andm. esitada vallav. kuni 28. jaan. 1943. a. Kohal. elekter ja vallam. raudteejaama 4 km.

Kuremaa vallavalitsus.

KORTERIOTSIMISED

Korter, soe, päikesep., tuba ja kõõk, vahet. suurema 2 toa ja kõõgiga uues majas. Sit. kuni 27. skp 33 15693.

Korter (2—4 tuba ja kõõk) soovin nüüd või lähemal ajal. Sit. 24/15724.

Väikest ruumi, korralikku, omaette, vajan kasutamiseks. Sit. 18/15718.

Mõõbl. tuba vajab korralik kõrgema haridusega meesisik keskl. raj. Küte olemas. Sit. 16/15716.

Korter, 2 t. ja kõõk keskl., päikesep., vahet. toa ja kõõgi vastu, võib ka tuba vaheseln. olla, rajoon tähtsusetu. Sit. 36/15736.

Korterit toa ja kõõgiga, soov. IV l.-j., otsin. Sit. 2/15742.

Kontoriruume põrandap. 30—40 m², vajab tõõstus kesklinnas. Sit. A/174.

2—3 mõõbl. tuba vanni ja kõõgi kasutamisega otsib kohe riigisaksa ametnik. Sit. A/172.

Mõõbl. tuba või kaasüürii. soovib kindlas teen. noormees. Küte olemas. Sit 23/15232.

Korterit Piritale, Meriväljale või Kosele (2—3 tuba kõõgiga või kõõgi kasut., võib olla ka mõõbliõõsteta ja vähese peenramaaga) soovin. Sit. 25/15725.

1—2 mõõbl. tuba soovib üksik härra. Küte olemas. Sit. 28/15220.

Tuba või kaasüürilisels soovib kindl. teenist. pr. Sit. 21/15221.

Korterit, 2—3 tuba ja kõõk või 2 tuba kõõgi tarvit., vajab ametn. perekond. Sit. 21/15761.

Mõõbl. tuba vajab korralik noormees (raudteelane), soov. üksiku juure. Küte olemas. Sit. 22/15762.

Uus korter Pelgulinnas (2 tuba, kõõk, esik, w. c., õõvann), vahet. 2—3-toal korteri vastu. Sit. 13/15753.

Korter (tuba, kõõk, esik, w. c., õõvann) moodsas majas südalinnas, vahet 2—2-toal. korteri vastu. Sit. 14/15754

Mõõbl. õõkest mugavat tuba soov. uude majja, soovitavalt ametn. noor naine. Küte endal. Sit. 6/15748.

Tuba või toakaasiaseks soovib koolõõplane V. Ameerika raj. Sit. 39/15239. või V.-Ameerika 33—1.

Tuba, mõõbl., erasisek., soovib noormees. Küte endal. Sit. 24/15754.

Väiksemat korterit või tuba kõõgi kasut. soovib naisametnik. Küte olemas. Sit. 3/15242.

Korter, 3 tuba ja vann, õõkjuh., heas rajvahet. 2—4-toal. keskk. korteriga Sit. 8/15766.

Tuba või kaasüürilisels soovib mittesuits. rigilt. Sit. 14/15784.

2 tuba, kõõk ja esik, IV lj. vahet. 3-toal. korteriga. Sit. 19/15254

Tuba ja kõõk vahet. 2 toa ja kõõgiga. keskkinnas või Narva või Pärnu m ümbr. Vilmsi 2—4.

Korterit keskl. raj. soov. 2 õõõpli. Küte endal. Soov. toiduvalmistam. Sit. 4/15784

Suuremat korterit vajab perek. Võib ka väiks. kort. vastu vahet. korter as. A. Hitleri 31—6. Näha igal ajal.

Mõõbl. tuba soov. 2 koolil. kõõgi tarvitamisega. Küte olemas. Sit. 7/15267.

Tuba erasisek. ja kõõgi tarvit., soovib rõõtsim. Küte ja õõõbel olemas. Sit. 11/15831.

Väikest korterit või tuba kõõgi tarv.-ga kohe või edasp. otsib prl. Küte olemas. Sit. 5/15825 või tel. 418-96.

Korterit soov. kõõr. Võib olla 3—4 t. ja kõõk või 2 t. ja kõõk. Küte olemas. Sit. 30/15296.

Mõõbl. tuba Nõmmele jaama lähn., soov. saksa ametlas. teeniv õksik hr. Omab kütet. Sit. 8/15288.

2 tuba kõõgi ja vanni kasut., Nõmmele või Tall., soovib intell. perek. Kütet küllaldaselt. Sit. 40/15826.

Osa korterist, 1—2 mõõbilta tuba kõõgi kasut., soovib üksik kindlas teenist. assistent. Küte endal. Sit. 36/15818.

Kaasüürilisels soovib korralik noormees. Sit. 11/15257.

1—2 mõõbl. tuba, soov. tel. tarv., vajab kiiresti härra Vilnjat. Oma küte. Test. k. 3—9 ja pärast k. 17 tel. 311-01.

Mõõbl. tuba vähese kõõgi kasut. soovib puhtas ametis noormees. Küte olemas. Sit. 38/15816.

Korter, tuba pliidiga, 4. p.-j., vahet. ühes kõõtega suurema korteri vastu 4. p.-j. ümbruses. Kolimine tasuta. Sit. 15/15255.

Korter, 2 tuba, kõõk, esik ja õõvann, vahet. 3—5-toal. korteriga. Sit. 14/15254

Kaasüürilisels või mõõbl. tuba soovib noormees. Küte olemas. Sit. 23/15803.

KORTERIPAKKUMISED

Kojamehekorter, 1-t., sauna. Sit. 9/15789.

Majaholdjakorter, 1-toal., ära anda. Tehnika 4—3.

Majaholdjakorter, soe ja kuiv, keskk. majas ära anda. Sit. 26/15284.

Teskaasiaseks võib tuia noormees oma kütega. Sit. 22/15283.

MÜÜDAKSE

Kastid, 3—10 rmk. Paulsen & Hochfeld, Viru 8.

Viiul (400 rmk.). S.-Ameerika 33—4, Kuldna, k. 10—12 ja 15—18.

N.-talvmantel (100 rmk.). Kaupmehe 28—39. K. Madalsaar.

Tugev tõõvoorimehe regi (150 rmk.). Paldiski m. 61—7. T. Sarapuu.

N.-õõatuhvield, 5 rmk. paar. Liivalaia 22—5. Grenzmann.

Küülik, poegadega, alates à 12 rmk. Villardi 14—5. Viher.

Linnukoer, 40 rmk. Uus-Kelamaja 17—II, kuni k. 12. H. Mennov.

M.-kevad-sügispalitu, pikem. kasv. (150 rmk.). Kopli 32—4. A. Hiir.

OSTETAKSE

Raadioaparaate, korrast ära, üksikuid osi ja raadiolampe. Elektromehaanikatõõkoda, Kasarmu 8.

Tõõks kõõmatuid hõbuseid ja tukkuid toomi ostab Tapa hõõberbase-kasvandus Järva- ja Virumaa piirides. Kalju Riis. Tapa hõberebasekasvandus. Tapa.

Hambakulda. Kirj. Tõõksi p.-ag., p.-k. 2, isikutunn. nr. 14023.

Reformpõõj. raudvoodi 2 inim. Jüriste p.-t., Viljandi kaudu.

Fotoaparaat, hea, „Contax" või mõni teine. Sit. 5289/5284.

Grammofon, plaatidega. Sit. 5317/5313.

Paberiõõkamismasin, f-ms Krause, laius 65 sm, Tallinnast või provintsist, ka korrast ära või teine f-ms. Sit. 18/15098

Raamatuid ja postmarke. „Filatelia", Raekoja pl. 18.

Vedrusid, mererohtu, õõvaneid ja sadulsepatarbeid (vanu ja uusi). Tõõstus, Pärnu m. 61—2, tel. 414-61.

Tasku- või kõõkeli (ka naiste). Võib ka riikis olla. Sit. 27/15567.

Raudvoodi, reformp., 1½ l. Sit. 20/15660.

M.-jalgratas ja 1½-l. reformp. raudvoodi. Sit. 7/15667.

Pianõõno või õõbiklaver ja end. Eesti kaitsev. leitn. suustme tunnusp. — 8 paela ja 4 vappi varr. Sit. 9/15209.

N.-kasukas ja botikud nr. 38 kingale. Sit. 14/15674.

Lapsesportvanker, soov. kinniste kõõgedega, ja õõpott. Tel. 421-82 või sit. 22/15802.

Lauakaalud, vihtidega või ilma. Sit. 39/15659.

N.-õõõõmantel või kasukas keskm. või suurem, kasvule ja atlass-vooditekk. Sit. 21/15681.

Raamatud õksikuil ja kogudena, igas keeles ja igalt alalt, ostab antikv. „Libra" Kuliasepa 13.

Hõõune, 2—10-a. Volta 18—8.

Kulda hammasteks (rahas või esemetes). Nõmme, Läänе 16—2 või sit. 39/15695.

Võõrkaadio, ka rikkis. Sit. 11/15211.

3 tõõla vettipidavat petrooleumi- või sõõmale suurusele vastavat puust vaati. Sit. 38/15698.

Raudvoodi, reformp., 1 l., õões madratsiga, triikasõõk ja viiul. Volta 28—6, 26. I.

Riietekapp, 2 p., ja kõõgikapp (võib ka pruug. olla). Kungla 18—1. Laanemõõ.

N.-kõõgad, uued või vähekant., nr. 37—38. Sit. 30/15690.

Hea viiul kõõge juurekuuluvaga. Sit. 25/15688

Võõrkaadio. Sit. 17/15217.

Kartuleid kartulikaartidega. Sit. 15/15215.

M.-talv- või sügispalitu keskm. kasvule. Sit. 28/15728.

Raudvoodi 2 inim. ja n.-talvmantel või kasukas. Sit. 7/15707.

M.-mantel, hele covercoat, keskm. kasvule. Sit. 23/15723.

N.-kasukas, hinnaline. Sit. 34/15734.

Veo- ja sõõduauto. Sit. 33/15731.

Õõpott lapsele. Sit. 31/15731.

Õõvan, ka pruug. õõl. 14/15714.

Pruug. õõvaneid, kuõette, madratseid, toole ja lgas. mõõbilt. Nõnna 1—2, poisiermõõbilõõbst. „Tugev".

Võõrkaadio. Sit. 11/15711.

Jalgrattakummid, uued või pruug. Tartu m. 26, jalgrattaparandus.

Nurmis- või lluusud nr. 37 saabastele. Sit. 34/15684.

Portselanist llutasse, soovitav õksikud ja maalingutega, kollektsionäärile. Sit. 40/15740.

Karusnahkjopp, saled, kaev., hästi hõõtud. Lauluõeo 14—26.

Riietekapp (3 poolega). Sit. 3/15743.

Lõõnaservii (võib ka õksikuil). Sit. 34/15724 või Koidu 113-b—8.

„Fiat 850" jaoks 2 kompl. autorattaid, mõõt 16". Sit. 38/15738 või Kaupmehe 24—1.

Katusepilpaid 20 r.-s. kaimiseks. Mõtusõõ 11, Aguraiuja.

G. Tuksam'l suur saksa-eesti sõõnaraamat, raadiolaud ja mõned tooliõõ. Sit. 19/15759.

Kaalu, suuri ja väikest, vihtidega, vaja. Sit. 11/15751.

Lõpsilehm. Sit. 10/15750.

Väiksem maja, soovi korral saab talu elus- ja eluta inventari ja viljaseemnega. Kirj. Mõisaküla, Pärnu 51, Kukrus.

N.-jalgratas. Sit. 9/15749.

Muuk-Tuksami saka-eesti sõnaraamat, Mägiste eesti-soome sõõnaraamat, 4 kirjutusmasinalinti ja kopeerpaberit. Ikla p.-k. 8. J. Ulbo.

Terasvaleriõ, õksiku traadi jämedus 0,3 mm, mitte roostetanud. Sit. 4/15744.

Raadiolamp 80 S. Sambla 6—6.

V. õõmn. vormimütu (poiõõ). Sit. 8/15768.

Ukse-eesõõed, lauskaaiud ja petrooleumlamp. Sit. 1/15241.

Fotopaberit, plaate ja kemikaale: Fotoateljee S.-Karja 4—14.

Riietekapp 3 poolega. Sit. 1/15761.

Õõrandavaip või põrandarõõet ja el.-keeduplaat. Tel. 449-31 või sit.

PARTISANIKÜTID

Eesti vabatahtlikud võitlustes bandiitidega

Kaugused ja uus päev kutsuvad. Külast külla, lahingust lahingusse, kellaaeg vaid selleks olemas, et jaod ja rühmad alustaksid õigeaegselt võitlust. Pole siin päeva ega öö piiri, on liikumine, ruttamine, omapärane range rütm, mis raussat külm ja verest soe. Killuke und ühest külast, tükk leiba teisest ja taas sadulasse, mootorveokisse või ka jala, püssid seljas, granaadiheitjad ja kergekuulipildujd kaenlas, pealeselle veel muu varustus, laskemoon, mis surub selja küüru ja jalad rügavasti maasse.

Istume kompaniiülemaga tema toas. Välivoodi, pesukauss, laud habemeajamisriistade ja muu tarvi-

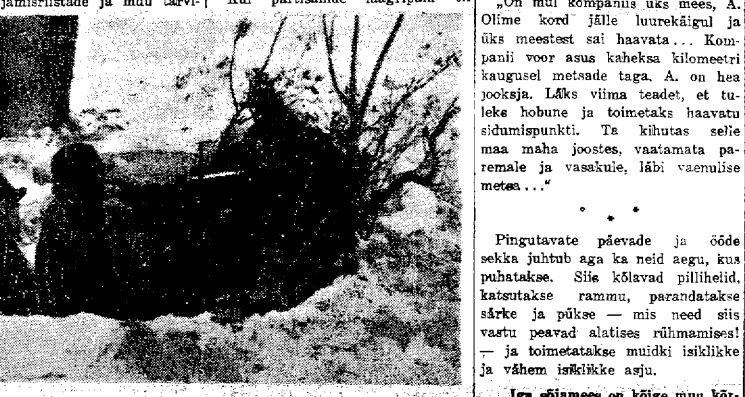

NEMAD VALVAVAD. Läbi nelja aastaaja püsivad eesti kiivrikandjad kaitselinnidel ja tõrjuvad paistma hakkava vaenlase

likuga, seljakott ja kambritäis mõnusat juttu ahjutule paistel.

„Ega mehed paigal taha olla," räägib see partisanikütt, „seistes hakkab igav. Kui praegu poiste käest küsida, kes tahaks minna välja retkele, läheks heameelega terve kompanii. Olgu siis jalad märjad, saapad katki või mõni muu viga, mis muidu oleks mõjuvaks põhjuseks, et puududa näiteks väljaõppelt...

Kerged nad pole, need retked. Tambi läbi öö, koorem seljas ja see paljuräägitud lahingute dünaamika paneb hambaid kokku pigistama ja vahel tasakesi vandumagi. Alles siis, kui tunned vaenlase lähedust, poeb ergas veri jälle põue.

Ja eriti veel võitlus partisanidega. Muidugi, kui on valge ja näed vastast. Mine aga ütle metsale, et võtku siitkohalt oksi eest ära, meie tahame veidi lahingut pidada — mets naerab sind välja. Või jälle, kui on pime. Praegu ongi ju rohkem pimedaid kui valgeid silmapilke. „Jänesejaht" — nii nimetavad mehed võitlust partisanidega."

See ongi omapärane sõda, too metsade puhastamine. Pole siin kaardiga suurt midagi peale hakata. Ega raskete relvadega.

Esmajoones pead olema kütt, sõber metsaga ja ta salapäraste iseärasustega.

„Mul on üks allohvitser O.," pajatab kompõl edasi, „vanade metsapoegade poeg — seda ta peab olema, sest pole puud ega rohututti, mis talle midagi uut ei jutustaks.

Läksime kord luurekäigule. O. läks ees. Siit on tõna hommikul kaheksa meest läbi läinud, ütles ta. Ümberringi oli tasane kanarbik, mõned põõsapuhmad puude vahel. Ei ütelnud kanarbik meile midagi ega saanud me aru, kes O.-le selle saladuse avaldas.

Viis meid siis veidi kõrvale ja näitas kanarbikku. Alles siis, kui ta oli tõmmanud näpuga maas jalajälgede kontuurid, hakkasime meleegi midagi nägema.

Kaarti ta ei vajanud. Mis aitakski kaart metsas, mis on täis jalgraudu, unustatud vankrirõõpaid ja muid kaardile kandmata teid. Aga ta viis meid alati õigesti kohale. Kas talle mingi eriline meel teed näitas — mine tea, olgu mets tuttav või võõras, tema oli seal alati kodus."

Kui partisanide laagripaik on teada, minnakse ja piiratakse see sisse... lähenemine metsas, oksad peksavad näkku, rain enne käte ja püssiga teed.

Kui leitakse mõnikord mahajäetud vaenlase laagripaik, tehakse kõigi võimalike esemete ja jälgede abil vaenlase arv ja liikumisuund kindlaks.

Ja siis tulevad luurekäigud. See on suur sport metsast metsa, külast külla.

Armutu jälitamine, olgu siis päike, vihm või pakane. Kuni tuleb otsustav silmapilk võsavendadele. Pole siis armu ega halastust. Poisid tormavad nagu valged paganad, lumekarva rüüd seljas — talvel muidugi, mis veavad tuult, paisuvad ja joonistavad mõstlilisi kujusid.

Tulesaum igaliiki relvadest. „Oma või võõras?" — Vastuseks olgu märgusõna, kui seda ei kosta, lõpetab kuulipilduja või püss alatud jutu.

„Siin oled võitnud mängu, kui lased esimesena. See on nagu duell pimedusega. Külma verd ja kiirust — seda nõuab sõda metsas. Ja häid silmi. Kes näeb vastast esimesena, on olukorra peremees."

Nii nad elavad, liiguvad ja sõdivad. Ja olukorrad kasvatavad vahvaid mehi.

„On mul kompaniis üks mees, A. Olime kord jälle luurekäigul ja üks meestest sai haavata... Kompanii voor asus kaheksa kilomeetri kaugusel metsade taga. A. on hea jooksja. Läks viima teadet, et tuleks hobune ja toimetaks haavatu sidumispunkti. Ta kihutas selle maa maha joostes, vaatamata paremale ja vasakule, läbi vaenulise metsa..."

* * *

Pingutavate päevade ja ööde sekka juhtub aga ka neid aegu, kus puhatakse. Siis kõlavad pillihelid, katsutakse rammu, parandatakse sõrke ja pükse — mis need siis vastu peavad alatises rühmamises! — ja toimetatakse muidki isiklikke ja vähem isiklikke asju.

Iga sõjamees on kõige muu kõrval ka kokk ja perenaine.

Mitte aga too peen söögitegija ja tikkija, vaid too teine, lihtne mees, kes tunneb mõnu omaküpsetatud lihatükist ja praetud kartulitest, mis on vürtsitatud täitsa oma maitse kohaselt, nii et pole ütlemist teistel ega kolmandatel. Rõõmutseb sukkadest ning pükstest, mida igasugu käsitööreeglid oleksid käskinud kõll veidi teisiti parandada ja lappida, mis aga on nüüd ometi terved; nende kohendamise man on lauldud nii mõnigi kange laul või vilistatud põhteturgatunud viis — mis siis sellest, et riietusetükk hoiab mõne koha pealt rohkem kohevile kui õigus.

On aga ka olukordi, kus ilmastikutingimused valmistavad meestele suuri raskusi. Mõõdunud talv oli ju kuulus lume poolest.

VÕITLUS LUMEGA. Kätejõul tuleb lahti kaevada tulisanud teed, et võimaldada läbipääsu mootorsõidukeile

Orgudest oli saanud lausikmaa ja teedest kasvanud mäed.

Häda hobusele ja hobusemehele, kes kaotas siis tuisus raja.

„Meie omad hobused oleksidki jäänud hätta," räägib üks sõjameestest, **„ei tunne nemad lumesõgavike keelt. Aga pisikesed vene lagendike ja lumeväljade veoloomad, nemad tunnevad siin seja.** Vist on üks vene kirjanikki ütelnud, et kui kaotad lumetuultes tee, siis lase ohjad valla... Ja on otse imestamapanev, kuidas nad orienteeruvad hangedes. Samm-sammult kompavad nad lumist pinda, et veenduda, kas on kindel tee jalge all. Kui juhtub, et jalg hakkab libisema kraavi katvasse lumme, on nad erksa hüppega jälle keset maanteed.

Mõõdunud talvel olime üksvahe nii sisse tuisanud, et kui auto läks toidu järele, pidime igakord kolm kilomeetrit teed lahti kaevama."

Seal kaugemal ees oli olukord veelgi raskem. Võitlused käisid teede ääres. Selles kompaniis aga oli ühes isikus arveallohvitser, toitlustaja, moonamuretseja ja seja muu ameti pidaja. Oli teeninud enne sõjaväkke tulekut kuskil haiglas. Tema sai pikema aja jooksul hakkama sellega, mis vähestel oleks õnnestunud.

Kohale oli toimetada paar korda nädalas kahe pataljoni toit, rohkem kui viiekümne kilomeetri kauguselt läbi lume ja hiljem läbi tohutu muda, mõõda võitlevaist salkadest.

Kompanii kodu asus soode, järvede ja rabade keskel. Nad jõudsid siia — see oli veebruaris. Tulid kõõthobustega ligi pool tuhat kilomeetrit, lauldes ja naerdes. Ehkki päike käis veel madalalt, olid neil nõod juba valgusest ja tuultest pruunid. Paiskusid lahingusse.

Enne neid oli jõudnud pärale suuskurkompanii. Oli joosnud nõisama pika maa maha suuskadel. Väsimatud mehed.

„Kuldsed kuradid" — kutsuvad enamlased eesti sõjamehi.

Nad otsivad rebasekoertena paorseva vaenlase metsadest üles, avavad tule. Nad on siin, kaovad, kerkivad taas esile ja mõjuvad karmi legendina."

* * *

Tõna on päev pärast pühi. Kõik jõulujutud on räägitud ja pühadekost otsas. Mehed on vaiksed. Maailmas pole midagi uut ja vana pajatamisest on keel juba väsinud.

Ühes toas jõulupuu all istuvad sõbrad koos. Tähistatakse allohvitser H. siirdumist teise üksusse. Muidu nii sõnakas mees on tõna üsna sõnadeta. Väliselt meenutab ta Hannibali, hoiakult pole ta sõjaväljalgi unustanud seltskonna kombelist tooni. Onu, pikk poiss, pataljoni rehepapp, istub nurgas ja haub oodi varsti lahkuvale kangelaseie. Nii kulgeb lahkumisõhtu vaiksemalt, palju tagasihoidlikumalt kui silmapilk, mil kõnealune aasta tagasi siia tuli. Tookord oli ikka pidulikku trummipõrinat, suuri sõnu ja staabimehed tõõtasid välja kohe erilise „üksusekäsu".

Nii nad seal istuvad ja on. Ega kõrvaline isik saakski öieti aru, mida nad räägivad.

Neil on ühine keel, ühised teod ja ühised mälestused.

Iga sõna omab siin erilise värvingu.

„Kui meie..." — nii algavad tavalisti nende lood, kummaliste sõnade ja kummaliste tegelastega. **Lood, mida jutustatakse kord palju hiljemgi veel. Neis pole suuri ja pidulikke lauseid. Kuid nad põlevad.**

Taban ühe sõbra mõlgutusi jälgimas Juhan Liivi mesipuumõtteid. Istume kahekesi koikule ja vaikime. Võtab siis mul varrukast:

„Üksksord on meiegi pühapäev. Mitte see tavaline, vaid see teine, mida me praegu vahest ei suudagi kujutella..."

ABC

ETTEVALMISTUS LAHINGUKS. Rasked relvad hakkavad rajama teed rünnakuks

KILIMIT

K. Ristikivi „Rohtaia" puhul

K. A. HINDREY

Küllap see on igatsus kauge nooruse järele, mis lugeja huvi paneb otsekui sõõstma koolielu kirjelduste keskele, kui kirjeldajaks on tõeline kirjanik, distsiplineeritud, mõõte tundev, iseloomustada oskav kunstnik. Ja see kauge minevik paneb reageerima lugejat kui ka kirjutajat subjektiivselt, omaenda taseme ja temperamendi järgi: meie kirjanduses esineb kool kui nähtusgune ja samuti üks teatav kool, vaadatuna õige mitme õpilase silma kaudu, üsna erinevana sellepärast, et õpilased olid väga erinevad oma kodust ja ümbrusest saadud eetiliste nõuete ja kriitilise meele arengu poolest. (Sellest siis ka vahe Hanko, Tammsaare, Hindrey ja Tuglase hinnangust „ministeeriumi loaga" tõõtava Hugo Treffneri eragümnaasiumi suhtes.)

K. Ristikivi ei pane pearõhku mitte koolile kui kasvatuslikule instituudile. Ta kirjeldab rohkem koolielu raamides üksikisiku arengut. Iseloomustab vaid kergelt üksikuid koole, kus õpib ja hiljem ise õpetab tema romaani kangelane Kilimit, Juulius Kilimit.

*

Oma mõttemõlgutuste pealkirjaks panin ma siinkohal „Kilimit" õieti sellepärast, et ma üheski keeles ei leidnud vastavat sõna „Rohtaiale". Et see romaan kuuluka maailmakirjanduse sekka, see on kindel. „Rohtaed" aga paistab olevat eriline eesti mõiste, mida pole võimalik tõlkida.

*

Romaan ise on kirjutatud eeldustega lugejaskonnale. Ning juba esimesed koolilõpetaja sõnad teises lõigus esimesel leheküljel panevad küsima: kes mõistab veel üldse või küllalt ladina keelt? Kes teab veel midagi Ovidiusest? Meie 60-aastased vaid ja need neist, kes on käinud humanistlikus gümnaasiumis, mõletavad ühmaselt, mis tähendab „*quid prohibetis aquis*". Ja vähesed mõistavad seda koomikat, kui õpilane haarab seljataga istuva kaasõpilase naljaks etteõeldud sõnast ja pajatab: „*quid prohibetis aquis, nunc est bibendum*"

Kuid Ristikivi teadis kindlasti, et juurelisatud märkus või tõlge oleks veealune kari, mis rahuldaks küll teadusehimu, tõkestaks aga kunstivoolu, ja ta andis dilemmas viimasele eesõiguse ega tõlkinud kuskil neid arvutuid ladina tsitaate — las lõõvad lugejad lahti grammatikaid ja sõnastikke. Ta usaldas oma jutustamisvõimet, las see kannab üle kõigist rahnudest. Ja kannabki.

*

Kuid Ristikivi eeldab oma lugejate juures veel rohkematki: elukõpsust, maitset, kogemusi ja psühholoogilist annet, mis teeb võimalikuks kontroili, kas kõik see, mida ta on kirja pannud, suudab ka paika pidada. Jälgid lause-lauselt, ja kõik on õige, veenev, loomulik. Jälgid naudinguga, sest pole ühtegi tühja kohta, ühtegi ülekoormatust, mingit sõnade rohkust. Ja pikkamõõda selgub see vahe, mis teda eritleb meie teiste kirjanike tõõbilisemaist esindajaist.

Kui võtaksime näitena ta kõige suurema vastaspalgse meje loetavamas kirjanduses, siis taipame, et Oskar Lutsul on ka eeldusi. Temagi eeldab oma lugejate juures nii mõndagi. Esiteks muidugi rõõmu lugemisest, mõnu jutukuulmisest, puhtnarrativise talendi nautimist. Edasi eeldab ta kriitilist leplikkust, maitse arengu lihtsamat astet, ühesõnaga: rahvakirjaniku hooletu ja kas või omaenda lõbu teenivat fabuleerimistahte pooldamist. Ristikivi aga nõuab endalt ja lugejalt seesmist hoiakut, väärikust mõõdus ja distsiplini, nappust ja täpsust, mis teda ja ta lugejaid eemaldab kaugele rahvakirjaniku kogudusest.

Ja siis tekib mõte: kui kõne all oleva romaani aine oleks Tammsaare kirjutatud, siis oleks temast tulnud vähimalt kolmeköiteline romaan. Ilma et ta sellepärast võidaks.

*

Sageli oleme leidnud arvustustest märkusi ühe või teise kirjaniku huumori kohta. Isegi niisuguste kirjanike suhtes, kelle huumorimeelt on vaevalt märgata. Ristikivil aga on tõepoolest huumorit, vaikset, mõistvat vaatleja ja targa inimese naeratust suunurgast, millele vaid mõnikord seguneb väike annus kriitilisi sarkasmi. Kuid põhitoon on aleti tõsine ja osavõtlik oma kujude suhtes, olgu see nüüd kõrvalisem isik või romaani kangelane Kilimit.

*

Tarvitasin sõna „kangelane" selles tavalises mõttes, nagu teda ju tarvitatakse keskseste kujude kohta kirjanduses. Muidu aga ei ole Juulius Kilimit ei sangar ega kangelane. Ta on üsna tavaline inimene, kel on küll paju idealismi, kuid seda idealismi ei iiivusta mingi eriline ja suurem võime. Ta on isegi karsklane ja ta kardab seepärast mingit leiget värvitust ning liigset voorust, mis võiks teda teha igavaks. Kuid Ristikivi ei lase teda mingil moel igavaks minna, vaid oskab teda sümpaatseks teha, sest kõik ta püüded ja ürituned on üldmaksvad ka teiste inimeste kohta, kellede iseloomud ja tungid on eredamad, *mutatis mutandis* aga ikkagi peedsamad.

*

Kilimiti erinoodiks on ta kiindumus antiikmaailma, selle kõlbelistesse omadustesse ja voorustesse. Ta tahab igati käia vanade roomlaste õilsa eeskuju järgi, mis on seda huumoririkkam, et Kilimiti elu käib, hoolimata väikestest võngetest, hoopis teist rada. Oma ka-upojas tahab ta näha roomlast kogu hoiakus ja laadis. Aga kui selle noormehe laad hakkab üsna tugevasti erinema sellest kujutelmast, mis Kilimitil on antiikse rooma väärisinimesest, siis kannab kasuisa oma pettumust ise tõesti roomlase väärikusega ega halise. Tal on rooma kirjanduses küllalt lohutavaid sententse ja lähielatavaid elutarkusi, et kanda saatust antiikmaailmast hingestatud hoiakuga.

*

Ei tehta siin romaanis palju sõnu seal, kus tavaline kirjanik paneks kõik registrid mängima. Kilimiti naiseõde, keda ta oli tunnud juba lapsena ja kes mingisuguste salapäraste ülitide kaudu oli talle armas, on saanud vallaliseks emaks. Kirjanik ei mõtlegi laskuda selle osaromaani kirjeldamisele, ka mitte lähemale seletamisele, kuidas see kõik juhtus, kuidas üldse see armulugu või mis ta nüüd oli aset on leidnud kõigi sõndmustega või juhustega. Ta piirdub vaid faktiga. Taile paistis vist küll osavana mängida ammutuntud nootidel: kas ta oli nii või teisiti — ühtemoodi on ju niisugused lood ikkagi.

Niisama vähe osutab ta tähelepanu põhjustele, miks kasupoeg, see roomlane Titus, katsus lahkuda elust: elutõdimus mingisugustel põhjustel, kuidagi tühja joosta tahtva elu lõpetamise katse — mis sellest ikka pikalt räägida!

Muidugi on lugejaid, kes leiavad siin lünga. Kuid on teisi, kes on tõrulikud, et neid ei vaevata kõige tühja-tühjaga, nagu seda leidub kirjanduses ülohtrasti, mitmesuguste hingevalude nõol, mis ju sellepärast pole huvitavamad, et nad varieerudes lasevad endid viia ikkagi ühise nimetaja alla.

*

Ristikivi talutab meid läbi Kilimiti elust, lapsepõlvest kuni surmani, ja teeb seda rahulikult, mõistlikult ja puhtas õhus. Pole seal sellepärast mitte vähem südamlikkust, kui seal pole suuri sõnu ja kui tundeid seatakse vaid nõpuotsaga. Kilimiti läheduses on hea olla. Ja kui meie tavaliselt kardame liiga suurt kordlikkust ja tõpsust, kui meil on mõiste „koolmeister" mõnikord isegi põhjuseks, et hoiduda eemale, — siis siin on olemas elav inimene, kes pole üleliiga tark, kes on isegi üsna tugeval määral elusõõras ja naiivne nagu kunagi paleuste jünger ja idealist, aga tõistõõp omaette, aus armas inimene.

See on keegi teiseit kaldalt, rahulik naaber, kelle toiminguid sa huviga vaatled, kelle mõttekäike sa jälgid väikese muigega, nagu temagi kergelt suunurgast naeratab, kui ta leiab, et tema õpilased on alles liiga noored, et mõista Igavese Rooma suurt hinga.

Kadrioru loomaaias 200 looma

Saksamaalt saabunud loomad parima tervise juures
Veebruaris oodata uut peret

Kadrioru loomaaias teostati enne külma saabumist mitmeid korrastus- ja remonttöid, et lõunamaistele loomadele kindlustada sooja talvekorterit. Ruumis viibimisest ei hooli ainult jääkaru, hundid, rebased, mägrad ja öökullid. Ülese on loomaaias praegu ümmarguselt 200 looma.

Hiljuti Saksamaalt kohale jõudnud jääkaru, kes reisi tagajärjel oli vähemal määral saanud kannatada, on viimasel ajal hästi kosunud. Jääkaru elutseb oma puuris loomaaia mäenõlvakul, kus tal jalutamiseks on kasutada avar võrega piiratud väljak. Praegused külmad ilmad on jääkarule täiesti meelt mööda, kuna ta alles mõne aja eest pidi kannatama liiga sooja temperatuuri all.

Talveunele minekuks valmistub kaks pruuni karu, kes praegu ainult vahetevahel toiduhankimiseks puurist välja ilmuvad. Talveuni kestab pruunidel karudel tavaliselt märtsikuu algpäevini, mil kevadpäike nad uinakust virgutab.

Teiste Saksamaalt toodud loomaaia kasvandike hulgas on suurepärast kosumist näidanud ka 2 metsaseapõrsast ja 2 pesukaru. Kõnigsbergist teele saadetud 2 lõvikutsikut ei taha veel kuidagi harjuda puurisolekuga ja seliest hoolimata, et nende eluruumis valitseb 20-kraadiline soojus, on nad peagu alati tigedad ja halvas meeleolus.

Haruldase sündmusena on veebruaris oodata uut peret paavianidel, kes põhjamaises kliimas vaid erakordselt sigivad.

Mis puutub praeguse loomade toitlustamisse, siis on see võrreldes möödunud aastaga tunduvalt paranenud, kuna linnavalitsuse varustusosakond püüab loomade toitlusolukorra eest kõigiti hoolitseda.

Talve saabumisega on loomaaia külastajatepere teataval määral vähenenud, kuid sellest hoolimata leidub külastajaid eriti pühapäevil rohkesti. Samuti on loomaaia külastajaiks ka Tallinnas viibivad saksa sõjaväelased, kellede arvel loomaaia külastajate arv on suuresti kasvanud.

Tallinna loomaaed asetseb Tartu maantee trammi lõpp-peatusest vile minuti kaugusel ja on avatud iga päev kella 10—15.

KULTUURIELU

Tallinna ühendatud kooride esimene kontsert

Tallinna ühendatud segakoorid andsid pühapäeval esimese kontserdi XII tänatüldlaulupeo kavas olevaist lauludest. Kontsert andis kujutluse üldlaulupeoks tehtud ettevalmistustest Tallinnas ja läbilõike üldlaulupeo kavast.

Kavasse on võetud üldtuntud kergemad laulud, peamiselt need, mis on olnud eelmiste üldlaulupidude kavas. Laulude valik oli osalt tingitud lühikesest ettevalmistusajast. Pühapäevane kontsert, mille kavas olid K. A. Hermanni, M. Härma, Lätte, Lüdigu ja Tobiase laulud, jättis segakoori osas seetõttu minevikumuljelise, ärkamisaja õhkkonda meenutava vaigutuse. Eesti laulu kaasaegset palet ja taset esindasid sel kontserdil ühendatud naiskoori ja Liidia Aadre M. Saare soololaulude ettekanded.

Segakooride tõlgitsus (osa ei võtnud EMO koor ja kuuldavasti ka enamik Raudami lauljaist) oli sel kontserdil üldjoontes veel pealispinnaline. Puudus veel tihe ja ühtlane kandvus, samuti ilmekus mõju tõstvate üksikasjade esiletoomiseks. Tugevamalt suutis end maksma panna sundivalt selgejooneliste viibetega T. Vettik. J. Aaviku tagasihoidlikumale juhatusele ei suutnud koor veel täielt määral alistuda. Kunstiküpsemalt lauisid E. Võrgu juhatusel ühendatud naiskoorid, näidates hoopis tõhusamat ettevalmistust G. Ernesaksa, A. Vedro ja E. Oja laulud tuli korrata. Kordamisele tulid ka mitmed segakoorilaulud.

Meeldivat vaheldust pakkus Liidia Aadre, kes O. Rootsi saatel esitas M. Saare tuntud ja kauneid soololaule.

K. L.

Arno Niitofi kontsertringreis

Meie silmapaistvamaid nooremad generatsiooni ooperilauljaid bariton Arno Niitof, kes vahepeal tegutses rindel teatritrupi juhina ja lauljana, hoolitsedes rindemeeste meelelahutuse ja kunstilise naudingu eest, pakub nüüd rindetrupi tegevuse vaheajal ka tagalas elunevaile võimalusi muusikaliste elamuste saavutamiseks Seks korraldab ta pikema ringreisi kodumaal.

Laulja ei piirdu mitte ainult suuremate keskuste külastamisega, vaid rindel karastatud kunstnikuna tahab ta tungida sügavale rahva sekka Seda raskusipakkuvat ürituist tuleb kõigiti tervitada, on ju meil seni nimekamad kunstnikud harva väiksemais keskusis iseseisvate kontsertidega esinenud. Ringreisi kavas pole unustatud ka noorsugu — õpilasile korraldatakse eriesinemisi.

Kontsertide kava on koostatud hoolikalt, esitades komponiste eesti kui ka välismaa paremikust.

Ringreis, mis õieti algas kontserdiga Pärnus, kus tulvil saal muusikaharrastajaid ja arvustus laulja võimeid kõrgeit hindas, jatkub Tartus, Viljandis, Türil, Paides. Valgas ja nimetatud linnade ümbruses asotsevais keskusis. Ringreisi keskel antakse kontsert Estonias.

Zahrensi trupp jälle rindele

H. Zahrensi rindetrupp, kes hiljuti andis etendusi Riias, sõidab nüüd jälle rindele, külastades ka tagalas viibivaid väeosi ning teisi keskusi. Trupi koosseisu kuuluvad praegu peale ta juhi järgmised artistid: klaunid Magnus ja Cossa, laulja-konferansjee Boris Wassermann, fantsijanna Adamtau, parodist Taras Makarov, arkordionistid Lipp ja Saks, lauljatar Inge Vannas — kõik eestiased — ja veel üks läti karakterkunstnik. Kuu aja jooksul tuleb trupil esineda 36-s kohas. Esinetakse eesti, saksa ja vene keeles.

Trupi juhil on see juba viies Venemaa-sõit.

Tartu Meeslauluseltsi kontsert Vanemuises

Neljapäeval, 28. jaanuaril, annab Tartu Meeslauluseltsi Vanemuise kontsertsaalis kontserdi. Kontserdi kava koosneb väljavalitud populaarseist lauludest. Solistina esineb kontserdil tenor Joh. Lükki.

Kontserdi puhastulu antakse üle toetusena Tartu Vabatahtlikku Tuletõrje Ühingule.

Uus usuteaduse doktor

Pärast mõneaastast vaheaega toimus laupäeval Tartu ülikooli usuteaduskonnas taas doktoripromotsioon. Doktoriväitekirja kaitsjaks oli usuteadlane Artur Võõbus. Doktoritöö teema oli ajaloolise usuteaduse alalt. „Munklus Süürias. Mesopotaamias, Pärsias kuni 10. sajandini".

Pidulikku promotsioonikoosolekut juhatas usuteaduse korraline professor piiskop dr. Juhan Kõpp, kuna oponentideks olid usuteaduse professor Olaf Sild, keeleteaduse professor Konstantin Wilhelmson ja usuteaduse litsentsiaat Martin Wilhelmson. Oponendid tunnistasid esitatud töö doktoritöö vääriliseks ja see otsus läheb nüüd ülikooliile kinnitamiseks.

Usuteaduse doktor Artur Võõbus on sündinud 1909. aastal Tartumaal. Tartu ülikooli lõpetas ta 1932. aastal, mille järele asus töötama Tartu Pauluse II koguduse õpetajana, kus ta töötas kuni 1941. aasta alguseni. Vahepeal on ta korduvalt ka välismaal teadusliku alal töötanud, viimase poolteise aasta kestel Saksamaal Mecklenburgis.

Põljetoni aine

BALDER JAAN

On lahkeid inimesi, kes on võtnud endale tõlka ülesande hoolitseda selle eest, et lehemehel oleks veste jaoks ainet. Mõnikord kukub nii välja, et vestekirjanik on nagu magav kass, kellele hiir suhu jookseb või suhu tuuakse. Mõni aine on tõesti nagus pala. Aga teine on jälle seesugune, et hakkab vastu, ei lähe kuidagi suust alla.

Nõnda juhtus minuga ka tõna.

Istusin oma tõõlaua taga, kui ilmus härra, kes kummardas viisakalt ja ütles:

„Vabandage, kas teie ei tahaks ühe veste kirjutada?"

Mina vastasin:

„Kindlasti tahan ma neid kirjutada rohkem kui ühe, sest ma ei kavatse veel pensionile minna."

Härra naeratas pooldavalt ja sõnas:

„Ja-jah, andku taevataat teile tervist, ehk läheb teie abi edaspidigi tarvis."

„Kas teie soovite minult abi?" küsisin ma nõutult, sest mis abistaja mina olen, näe, ei jõua ennastki avitada niipalju kui oleks vajs.

„Ma räägin oma asja ära," ütles härra ja jutustas: „Tegin ühe ametliku sõidu maale..."

„Kas sõna ametlik on hanejalgades või ilma?" pidin mina vahele küsima, et asjast selgemat pilti saada.

„Ilma!" vastas härra ja mina nägin ta ausatest silmadest, et ta räägib tõtt.

„Nõnda siis, sõitsin maale, algul küll väikelinna, et sealt siis bussiga edasi sõita. Tulnud rongilt maha, ruttasin kohe bussijaama. Oli südapäev, bussi väljasõiduni oli veel mõni tund aega..."

„Üsna igav jutt," tähendasin kahetsevalt vahele.

„Oodake, see läheb kohe põnevaks!" hüüdis härra. „Põõrdusin pileti saamiseks preili ooole, kes istus ametnikuna laua taga ja oli niisuguse külma ja tusase näoga, nagu ilutseks ametiruumi seinal nüüd plakat: „Lahkus tööröõm." Niisugust plakatit aga ei olnud.

Minu küsimusele vastas preili jäiselt, et piletid on juba läbi müüdud."

„Kui ta olaks teile seda sooejumalt ütelnud, kas teie siis oleksite rahul olnud?" küsisin mina.

„Ma ei tahtnud temalt soojust, vaid piletit," vastas härra. „Kui ma talle ütlesin, et vajan seda tungivalt, siis kostis tema mulle etteheitvalt, et miks teie hommikul ei tulnud.

Armas aeg, rong jõudis ju alles keskpäeval pärale, kuidas ma sain siis hommikul tulla?!

Tõtarlaps kehitas õlgu, see ei olevat tema asi.

Miks ei reserveerita teatav osa pileteid nende isikute jaoks, kes tulevad rongilt ja on ametisõidul?

Tõtarlaps avas „Manoni" karbi ja pistis paberossi oma kaunite huulte vahele ning kehitas õlgu: see ei olevat tema asi.

Jäin ootama järgmist hommikut, terve päev läks kaduma," lõpetas härra.

„Teil ei läinud siis hästi," ütlesin mina. „Aga ma ei saa aru, mis abi teie minult soovite, ega mina saa seda asja tagantjärele enam heaks teha."

„Kirjutage hästi kõõbe veste," ütles härra.

„Kui mitu kraadi see paks kange olema?" pärisin mina.

„Andke talle põhe!" hüüdis härra, „sest niisugune asi ei kõlba!"

„Kas teie arvate, et minul kõlbab põhe anda ühele daamile? Ma tahaksin ikka ka natuke kavaler ja muidu viisakas meesterahvas olla," sõnasin mina.

„Pange üks hea pim sellele... sellele väärnähtusele," kõneles härra, „sest see on ju lausa lubamatu, kui bussi saavad kasutada sellised isikud, kel on endal hobune, komandeeritud ametnik aga jäetakse sellest võimalusest ilma. Ja ärge unustage seda rõhutamast, et preili tõmbas manooni."

„Miks ma seda peaksin rõhutama?"

„Naised ju teatavasti paberosse ametlikus korras ei saa," ütles härra. „Mina ei taha küll kedagi kahtlustadagi, aga siiski..."

„Kas teie tahate ütelda, et osa pileteid müüakse nii-ütelda leti alt?"

„Ma ei taha midagi ütelda, aga siiski..." vastas härra ebamäärselt.

„Aga siiski soovite, et mina ütleksin ja kirjutaksin. Ei, kallis härra, see aine ei kõlba vesteks, sest see on tõsine asi. Mina seda lehte ei pane!"

Seda ma ütlesin talle kategoorilisel. Ja sellega jäigi. Jätsin veste kirjutamata.

Peatoimetajad: A. Kivikas ja A. Oinas
Peasekretär: E. Rennit
Majandusjuht: A. Tõnisson
Väljaandja: Kirjastus „Eesti Ajaleht"
Trükitud Majandus- ja Rahandusdirektoriumi trükikäitiste (end. Tall. Eesti Kirjastus-Ühisuse) trükikojas